

JAVASCRIPT i JQUERY

Interaktywne strony WWW
dla każdego
Podręcznik
Front-End Developera

JON DUCKETT

Tytuł oryginału: JavaScript and JQuery: Interactive Front-End Web Development

Tłumaczenie: Robert Górczyński

ISBN: 978-83-8322-755-9

© 2014 by John Wiley & Sons, Inc., Indianapolis, Indiana.

All Rights Reserved.

This translation published under license with the original publisher John Wiley & Sons, Inc.

Translation copyright © 2015, 2018, 2023 by Helion S.A.

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, scanning or otherwise without either the prior written permission of the Publisher.

Wiley and the Wiley logo are trademarks or registered trademarks of John Wiley & Sons, Inc. and/or its affiliates, in the United States and other countries, and may not be used without written permission. JavaScript is a registered trademark of Oracle America, Inc. All other trademarks are the property of their respective owners. John Wiley & Sons, Inc. is not associated with any product or vendor mentioned in this book.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawca dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawca nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Pliki z przykładami omawianymi w książce można znaleźć pod adresem:
<https://ftp.helion.pl/przyklady/jsqwww.zip>

Helion S.A.

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel. 32 230 98 63

e-mail: helion@helion.pl

WWW: <https://helion.pl> (księgarnia internetowa, katalog książek)

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres

<https://helion.pl/user/opinie/jsqwww>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Printed in Poland.

- [Kup książkę](#)
- [Poleć książkę](#)
- [Oceń książkę](#)

- [Księgarnia internetowa](#)
- [Lubię to! » Nasza społeczność](#)

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	5
Rozdział 1. ABC programowania	17
Rozdział 2. Podstawowe instrukcje JavaScript	59
Rozdział 3. Funkcje, metody i obiekty	91
Rozdział 4. Decyzje i pętle	151
Rozdział 5. Obiektowy model dokumentu	189
Rozdział 6. Zdarzenia	249
Rozdział 7. jQuery	299
Rozdział 8. Ajax i JSON	373
Rozdział 9. API	415
Rozdział 10. Obsługa błędów i debugowanie	455
Rozdział 11. Panele zawartości	493
Rozdział 12. Filtrowanie, wyszukiwanie i sortowanie	533
Rozdział 13. Usprawnienia i weryfikacja formularzy sieciowych	573
Skorowidz	635

A teal diagonal stripe runs from the top-left towards the bottom-right, crossing the dark background.

8

AJAX I JSON

Ajax to technika wczytywania danych we fragmencie strony bez potrzeby odświeżania jej całości. Dane są najczęściej dostarczane w formacie o nazwie JSON (ang. *JavaScript Object Notation*).

Możliwość wczytania nowej zawartości tylko na części strony znacznie poprawia wrażenia użytkownika, ponieważ nie musi on oczekiwać na odświeżenie całej strony w celu uaktualnienia tylko jej fragmentu. Doprowadziło to do powstania tak zwanych aplikacji internetowych w postaci pojedynczych stron (narzędzia internetowe przypominające w działaniu tradycyjne oprogramowanie, choć uruchamiane w przeglądarce internetowej). W tym rozdziale zostaną omówione następujące zagadnienia:

CO TO JEST AJAX?

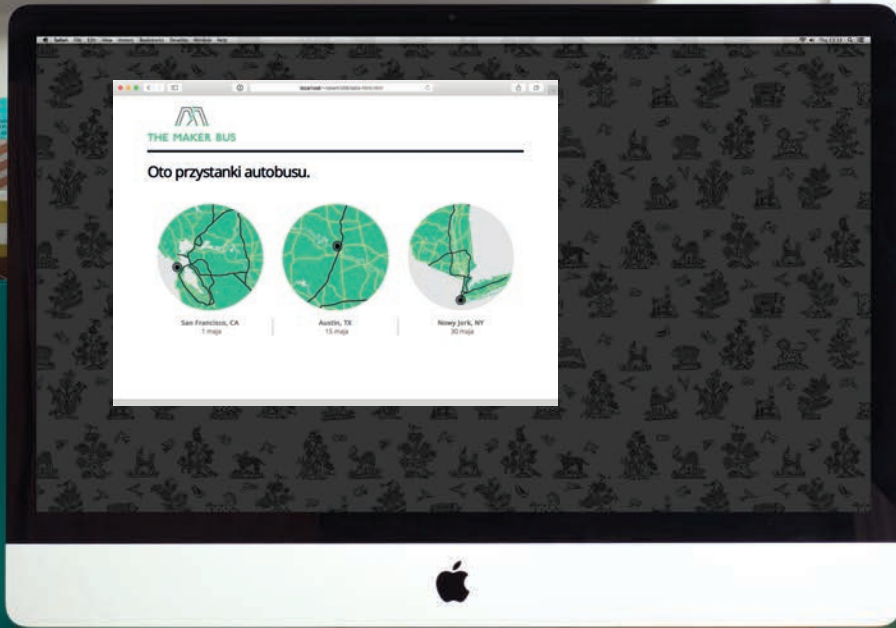
Ajax pozwala na żądanie danych z serwera oraz wczytanie ich bez konieczności odświeżenia całej strony.

FORMATY DANYCH

Serwery zwykle wysyłają dane w formatach HTML, XML i JSON — formaty te poznasz w tym rozdziale.

JQUERY I AJAX

jQuery ułatwia wykonywanie żądań Ajax oraz przetwarzanie danych zwróconych przez serwer.

THE MAKER BUS

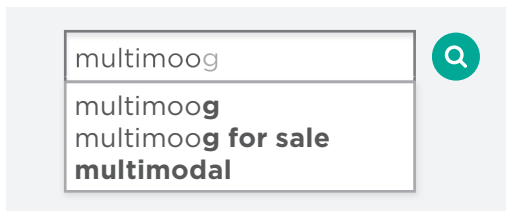
Oto przystanki autobusu.

San Francisco, CA 1 stop	Austin, TX 15 stop	New York, NY 20 stop

CO TO JEST AJAX?

Z technologią Ajax mogłeś się zetknąć w wielu witrynach internetowych, nawet jeśli nie wiedziałeś o jej zastosowaniu.

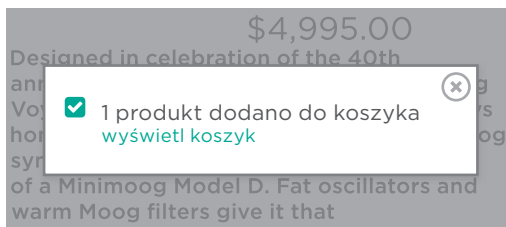

Wyszukiwanie na żywo (lub automatyczne uzupełnianie) najczęściej opiera się na technologii Ajax. Funkcję takiego wyszukiwania oferuje między innymi Google. Gdy wprowadzasz wyrażenia w polu wyszukiwania na stronie głównej Google, czasami otrzymujesz wyniki, zanim zakończysz wpisywanie tekstu.

Moog Music Inc. @moogmusicinc

Urodzeni tego dnia w 1896 roku: Léon Theremin, fizyk, szpieg i wynalazca jednego z pierwszych elektronicznych instrumentów muzycznych
pic.twitter.com/theremin

Witryny internetowe zawierające treść generowaną przez użytkowników, na przykład Twitter i Flickr, mogą pozwalać na wyświetlanie tej treści (takich jak najnowszy tweet lub zdjęcia) na innych witrynach, co wiąże się z pobieraniem informacji z serwerów wymienionych usług.

Czasami podczas zakupów internetowych dodajesz produkt do koszyka, który zostaje uaktualniony bez opuszczania bieżącej strony. Jednocześnie witryna może wyświetlić komunikat potwierdzający dodanie produktu do koszyka.

Wybierz nazwę użytkownika

minimoog

Ta nazwa użytkownika jest zajęta.
Wypróbuj inną?
Dostępna: [minimoog70](#)

Gdy rejestrujesz konto użytkownika w witrynie, zanim ukończysz wypełnianie całego formularza sieciowego, skrypt może sprawdzić, czy wybrana nazwa użytkownika jest dostępna.

Witryny internetowe mogą korzystać z technologii Ajax do wczytywania danych w tle, aby mogły być użyte lub wyświetlone później.

DLACZEGO UŻYWAĆ TECHNOLOGII AJAX?

Ajax wykorzystuje model przetwarzania asynchronicznego. Oznacza to, że użytkownik może wykonywać inne zadania, gdy przeglądarka internetowa oczekuje na wczytanie danych. Dzięki temu użytkownik ma lepsze wrażenia.

UŻYCIE TECHNOLOGII AJAX PODCZAS WCZYTYWANIA STRON

Kiedy przeglądarka napotyka znacznik `<script>`, najczęściej zatrzymuje generowanie pozostałej części strony aż do chwili wczytania i przetworzenia danego skryptu. Takie podejście jest nazywane **modelem przetwarzania synchronicznego**.

Kiedy podczas wczytywania strony skrypt musi pobrać dane z serwera (na przykład kursy wymiany walut lub informacje o stanie), przeglądarka nie tylko czeka na wczytanie i przetworzenie skryptu, ale również na pobranie z serwera danych, które mają być wyświetlone przez skrypt.

W przypadku technologii Ajax przeglądarka może żądać pewnych danych z serwera, a następnie (już po wykonaniu żądania danych) kontynuować wczytywanie pozostałej części strony i przetwarzanie działań podejmowanych przez użytkownika na tej stronie. Takie podejście jest nazywane **modelem przetwarzania asynchronicznego** (inaczej **nieblokujące**).

Przeglądarka internetowa nie czeka na pobranie zewnętrznych danych, aby wyświetlić stronę. Kiedy serwer udzieli odpowiedzi i dostarczy dane, następuje wywołanie zdarzenia (podobnie jak zdarzenie `load` jest wywoływane po zakończeniu wczytywania strony). Zdarzenie to może wywołać funkcję odpowiedzialną za przetworzenie danych.

Na początku Ajax był akronimem oznaczającym technologie używane podczas wykonywania żądań asynchronicznych, takich jak omówione powyżej — asynchroniczny JavaScript i XML. Od tamtego czasu wiele się zmieniło, technologie są rozwijane, a pojęcie Ajax oznacza teraz *grupę* technologii oferujących asynchroniczną funkcjonalność w przeglądarce internetowej.

UŻYCIE TECHNOLOGII AJAX PO WCZYTANIU STRON

Po wczytaniu strony, jeżeli chcesz uaktualnić zawartość widzianą przez użytkownika w oknie przeglądarki, to zwykle odświeżasz całą stronę. Oznacza to, że użytkownik musi zaczekać na pobranie całej zupełnie nowej strony i wygenerowanie jej przez przeglądarkę.

Gdy masz do dyspozycji technologie Ajax i chcesz uaktualnić tylko *fragment* strony, wystarczy uaktualnić zawartość jednego elementu. Odbywa się to przez przechwycenie zdarzenia (na przykład klika łącze lub wysyła formularz sieciowy), a następnie żądanie nowej zawartości z serwera za pośrednictwem żądania asynchronicznego.

Podczas wczytywania danych użytkownik może kontynuować pracę z pozostałą częścią strony internetowej. Gdy serwer udzieli odpowiedzi, specjalne żądanie Ajax powoduje wywołanie innej części skryptu, odczytującej nowe dane z serwera i uaktualniającej po prostu jedną część strony.

Ponieważ nie ma potrzeby odświeżania całej strony, dane są wczytywane szybciej, a użytkownik nadal może korzystać z pozostałej części strony, oczekując na wczytanie danych.

JAK DZIAŁA AJAX?

Podczas użycia technologii Ajax przeglądarka internetowa wykonuje żądanie dotyczące pewnych informacji z serwera WWW. Następnie przetwarza odpowiedź udzieloną przez serwer i wyświetla ją na stronie.

1. ŻĄDANIE

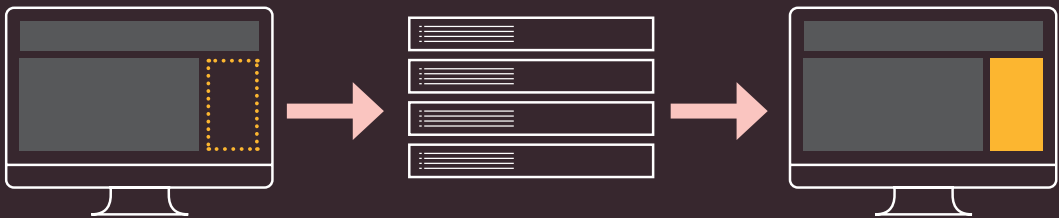
Przeglądarka żąda danych z serwera WWW.

W SERWERZE WWW

Serwer WWW udziela odpowiedzi, dostarczając żądane dane (najczęściej w formacie HTML, XML lub JSON).

2. ODPOWIEDŹ

Przeglądarka przetwarza zawartość i umieszcza ją na stronie.

Przeglądarka wysyła do serwera WWW żądanie pewnych danych. Żądanie może zawierać informacje wymagane przez serwer; podobnie formularz sieciowy wysyła dane do serwera.

W przeglądarkach implementowany jest obiekt o nazwie XMLHttpRequest przeznaczony do obsługi żądań Ajax. Po wystąpieniu żądania przeglądarka nie musi czekać na udzielenie odpowiedzi przez serwer.

Operacje przeprowadzane w serwerze nie są częścią tego, co określamy mianem Ajax.

Technologie działające po stronie serwera, na przykład ASP.NET, PHP, Node.js i Ruby, mogą generować strony internetowe dla użytkowników. Kiedy pojawia się żądanie Ajax, serwer może udzielić odpowiedzi w postaci danych HTML lub też w innym formacie, takim jak JSON lub XML (który przeglądarka konwertuje na postać HTML).

Kiedy serwer zakończy udzielanie odpowiedzi na żądanie, przeglądarka wywołuje zdarzenie (podobnie jak może wywołać zdarzenie po zakończeniu wczytywania strony).

Zdarzenie to można wykorzystać do uruchomienia funkcji JavaScript przetwarzającej dane i umieszczającej je na stronie (bez wpływu na pozostałą część strony).

OBSŁUGA ŻĄDAŃ I ODPOWIEDZI AJAX

W celu wykonania żądania Ajax przeglądarka internetowa używa obiektu XMLHttpRequest. Po otrzymaniu z serwera odpowiedzi na żądanie ten sam obiekt XMLHttpRequest będzie przetwarzał wynik.

ŻĄDANIE

```
① var xhr = new XMLHttpRequest();
② xhr.open('GET', 'data/test.json', true);
③ xhr.send('search=arduino');
```

1. Utworzenie egzemplarza obiektu XMLHttpRequest za pomocą notacji konstruktora obiektu (tę notację poznałeś w rozdziale 3., w podrozdziale „Wartości truthy i falsy”). Użyte zostało słowo kluczowe new, a obiekt jest przechowywany w zmiennej, której nazwa xhr jest skrótem od XMLHttpRequest (nazwa obiektu).

2. Metoda open() obiektu XMLHttpRequest przygotowuje żądanie. Ma ona trzy parametry, które poznasz w podrozdziale „Wczytywanie HTML za pomocą technologii Ajax”:

- i) nazwa metody HTTP;
- ii) adres URL strony, która będzie obsługiwać żądanie;
- iii) wartość boolowska, wskazująca, czy żądanie powinno być asynchroniczne.

3. Metoda send() jest odpowiedzialna za wysłanie do serwera przygotowanego wcześniej żądania. Informacje dodatkowe można przekazać serwerowi, umieszczając je w nawiasie. Jeżeli nie są przekazywane żadne informacje dodatkowe, można się spotkać z użyciem słowa kluczowego null (choć to nie jest ściśle wymagane): xhr.send(null).

ODPOWIEDŹ

```
① xhr.onload = function() {
②   if (xhr.status === 200) {
      // Kod odpowiedzialny za przetwarzanie odpowiedzi udzielonej przez serwer.
    }
  }
}
```

1. Kiedy przeglądarka otrzyma i wczyta odpowiedź z serwera, nastąpi wywołanie zdarzenia onload. To z kolei spowoduje wykonanie funkcji (tutaj jest to funkcja anonimowa).

2. Funkcja sprawdza stan właściwości status obiektu. Ma to na celu upewnienie się, że odpowiedź otrzymana z serwera jest prawidłowa. (Jeżeli wymieniona właściwość jest pusta, należy sprawdzić konfigurację serwera).

Warto zwrócić uwagę, że IE9 to pierwsza wersja przeglądarki Internet Explorer, która obsługuje ten sposób odpowiedzi na żądania Ajax. Jeżeli chcesz, aby to funkcjonowało także w starszych przeglądarkach, możesz użyć biblioteki jQuery (patrz podrozdział „jQuery i Ajax — żądania”).

FORMATY DANYCH

Odpowiedź na żądanie Ajax jest zwykle udzielana w jednym z trzech następujących formatów: HTML, XML lub JSON. Poniżej przedstawiono porównanie wymienionych formatów. Wprowadzenie do XML i JSON znajdziesz na trzech kolejnych stronach.

HTML

Prawdopodobnie najlepiej znasz format HTML i dlatego podczas uaktualniania fragmentu strony użycie tego formatu jest najłatwiejszym sposobem umieszczenia nowych danych na stronie.

ZALETY

- Łatwe tworzenie, żądanie i wyświetlanie danych.
- Dane otrzymane z serwera są bezpośrednio umieszczone na stronie. W przeciwieństwie do dwóch pozostałych formatów dane nie muszą być przetwarzane przez przeglądarkę.

WADY

- Serwer musi wygenerować HTML w postaci gotowej do użycia na danej stronie.
- Ten format nie sprawdza się zbyt dobrze w aplikacjach uruchamianych poza przeglądarką. Nie charakteryzuje się zbyt dobrą **przenośnością danych**.
- Żądanie musi pochodzić z tej samej domeny* (patrz uwaga poniżej).

* Przeglądarki pozwalają technologii Ajax na wczytywanie kodu HTML i XML jedynie z tej samej domeny, z której pochodzi strona. Na przykład jeśli strona znajduje się w domenie www.przyklad.pl, to żądanie Ajax musi zwrócić dane pochodzące z www.przyklad.pl.

XML

Dane XML wyglądają podobnie jak HTML, ale nazwy znaczników są inne, ponieważ opisują znajdujące się w nich dane. Składnia jest bardziej rygorystyczna niż w HTML.

ZALETY

- To elastyczny format, pozwalający na przedstawienie skomplikowanych struktur danych.
- Doskonale sprawdza się na różnych platformach i w różnych aplikacjach.
- Dane są przetwarzane za pomocą tych samych metod DOM co w przypadku HTML.

WADY

- Język ten jest uznawany za rozwlekły, ponieważ znaczniki dodają wiele dodatkowych znaków do przekazywanych danych.
- Żądanie musi pochodzić z tej samej domeny co pozostała część strony* (patrz uwaga poniżej).
- Przetworzenie wyniku może wymagać ogromnej ilości kodu.

JSON

W celu przedstawienia danych format JSON (ang. *JavaScript Object Notation*) używa składni podobnej do notacji literału obiektu, którą poznałeś w rozdziale 3., w podrozdziale „Utworzenie obiektu — notacja literału”.

ZALETY

- Możliwość wywołania z dowolnej domeny (JSON-P, CORS).
- Większa zwięzłość niż w HTML i XML.
- Powszechne wykorzystanie w języku JavaScript (zyskuje coraz większą popularność w aplikacjach sieciowych).

WADY

- Składnia musi być bezbłędna. Brakujący znak cytowania, przecinek lub dwukropek może uniemożliwić prawidłowe działanie pliku.
- Ponieważ to jest kod JavaScript, może zawierać zawartość o złośliwym działaniu (patrz ataki typu XSS w rozdziale 5., w podrozdziale „Ataki typu XSS”). Dlatego też danych w formacie JSON należy używać tylko z zaufanych źródeł.

XML — EXTENSIBLE MARKUP LANGUAGE

Kod XML wygląda jak HTML, ale znaczniki zawierają różne słowa. Celem znaczników jest opisanie rodzaju przechowywanych przez nie danych.

```
<?xml version="1.0" encoding="utf-8" ?>
<events>
  <event>
    <location>San Francisco, CA</location>
    <date>1 maja</date>
    <map>img/map-ca.png</map>
  </event>
  <event>
    <location>Austin, TX</location>
    <date>15 maja</date>
    <map>img/map-tx.png</map>
  </event>
  <event>
    <location>Nowy Jork, NY</location>
    <date>30 maja</date>
    <map>img/map-ny.png</map>
  </event>
</events>
```

Plik XML można przetwarzać z wykorzystaniem tych samych metod DOM, które są używane w pracy z HTML. Ponieważ przeglądarki w różny sposób traktują znaki odstępu w dokumentach HTML i XML, przetwarzanie XML jest łatwiejsze z zastosowaniem jQuery niż zwykłego języka JavaScript (podobnie jak w przypadku HTML).

Podobnie jak HTML jest językiem znaczników używanym do opisanie struktury i semantyki strony internetowej, XML można wykorzystać do opracowania języków znaczników dla innego rodzaju danych, zupełnie dowolnych, od raportów giełdowych aż po informacje medyczne.

Znaczniki w pliku XML powinny opisywać znajdujące się w nich dane. Dlatego też nawet jeśli nigdy wcześniej nie spotkałeś się z kodem pokazanym po lewej stronie, to i tak bez problemu zauważysz, że zawiera on informacje o kilku wydarzeniach (element `<events>`; poszczególne wydarzenia są przedstawiane za pomocą oddzielnych znaczników `<event>`).

Format XML działa na każdej platformie; największą popularność zyskał na początku wieku, ponieważ znacznie ułatwiał przenoszenie danych między różnego rodzaju aplikacjami. To jednocześnie niezwykle elastyczny format danych, za jego pomocą można przedstawiać naprawdę skomplikowane struktury danych.

JAVASCRIPT OBJECT NOTATION

Dane można sformatować za pomocą JSON (wym. 'dʒeɪsən'). Składnia jest bardzo podobna do notacji literału obiektu, ale to nie jest obiekt.

Dane w formacie JSON przypominają notację literału obiektu, którą poznałeś w rozdziale 3., w podrozdziale „Utworzenie obiektu — notacja literału”. To jednak nie jest obiekt, lecz dane w postaci zwykłego tekstu.

Różnica może wydawać się drobna, ale pamiętaj, że HTML to także zwykły tekst, a przeglądarka internetowa konwertuje go na postać obiektów modelu DOM.

Rzeczywistych obiektów nie można przekazywać przez sieć. Zamiast tego wysyłany jest tekst, który następnie będzie przez przeglądarkę internetową skonwertowany na postać obiektów.

```
{  
  "location": "San Francisco, CA",  
  "capacity": 270,  
  "booking": true  
}
```

└──────────┬──────────┘
 KLUCZ WARTOŚĆ
(ujęty w cudzysłów)

KLUCZ

W formacie JSON klucz powinien zostać ujęty w **cudzysłów** (a nie apostrofy).

Klucz (inaczej nazwa) jest oddzielony od wartości dwukropkiem.

Poszczególne pary klucz-wartość są rozdzielone przecinkami. Jednak zwróć uwagę na *brak* przecinka po ostatniej parze.

WARTOŚĆ

Wartość może być jednego z wymienionych poniżej typów danych (niektóre przedstawiono na przykładzie powyżej, pozostałe pokazano w przykładzie na stronie po prawej).

TYP DANYCH	OPIS
<code>string</code>	Tekst (musi być ujęty w cudzysłów).
<code>number</code>	Liczba.
<code>Boolean</code>	Wartość <code>true</code> lub <code>false</code> .
<code>array</code>	Tablica wartości — może to być również tablica obiektów.
<code>object</code>	Obiekt JavaScript — może zawierać obiekty potomne lub tablice.
<code>null</code>	Wartość pusta lub w ogóle brak wartości.

PRACA Z DANYMI JSON

Obiekt JSON w języku JavaScript może zamienić dane JSON na postać obiektu JavaScript. Pozwala również przeprowadzić konwersję obiektu JavaScript na ciąg tekstowy.

```
{
  "events": [
    {
      "location": "San Francisco, CA",
      "date": "1 maja",
      "map": "img/map-ca.png"
    },
    {
      "location": "Austin, TX",
      "date": "15 maja",
      "map": "img/map-tx.png"
    },
    {
      "location": "Nowy Jork, NY",
      "date": "30 maja",
      "map": "img/map-ny.png"
    }
  ]
}
```

● OBIEKT ● TABLICA

Obiekt można zapisać także w jednym wierszu, jak pokazano poniżej:

```
{
  "events": [
    { "location": "San Francisco, CA", "date": "1 maja", "map": "img/map-ca.png" },
    { "location": "Austin, TX", "date": "15 maja", "map": "img/map-tx.png" },
    { "location": "Nowy Jork, NY", "date": "30 maja", "map": "img/map-ny.png" }
  ]
}
```

Obiekt po lewej stronie przedstawia serię trzech wydarzeń, o których informacje są przechowywane w tablicy o nazwie `events`. Tablica wykorzystuje notację nawiasu kwadratowego i przechowuje trzy obiekty (po jednym dla każdego wydarzenia).

Metoda `JSON.stringify()` przeprowadza konwersję obiektu JavaScript na ciąg tekstowy, sformatowany jako dane JSON. W ten sposób obiekty JavaScript można przesyłać z przeglądarki do innej aplikacji.

Metoda `JSON.parse()` przetwarza ciąg tekstowy zawierający dane JSON. Przeprowadza konwersję danych JSON na postać obiektów JavaScript gotowych do użycia w przeglądarce.

Obsługa w przeglądarkach:

Chrome 3, Firefox 3.1, IE8 i Safari 4.

WCZYTYWANIE HTML Z WYKORZYSTANIEM TECHNOLOGII AJAX

HTML to najłatwiejszy typ danych, jakie można dodać na stronie z wykorzystaniem technologii Ajax. Przeglądarka wygeneruje je dokładnie tak samo jak każde inne dane HTML.

Do nowej zawartości będą zastosowane istniejące reguły CSS.

Poniżej przedstawiono przykład wczytujący za pomocą technologii Ajax dane o trzech wydarzeniach. (W kolejnych czterech przykładach wynik będzie dokładnie taki sam).

Strona otwierana przez użytkownika nie przechowuje danych dotyczących wydarzeń (oznaczone kolorem różowym). Technologia Ajax jest wykorzystywana do wczytania danych z innego pliku.

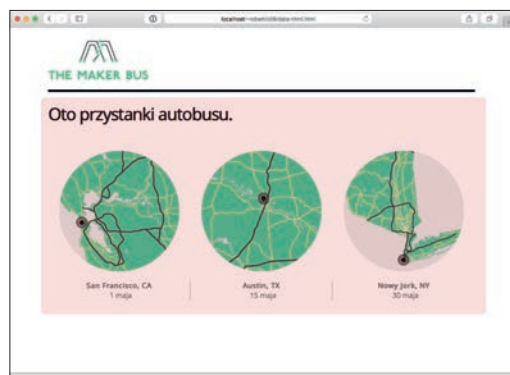
Przeglądarka pozwoli na użycie tej techniki wczytywania danych HTML tylko wtedy, gdy pochodzą z tej samej domeny, do której należy pozostała część strony.

Niezależnie od formatu danych zwróconych przez serwer (HTML, XML lub JSON) proces konfiguracji żądania Ajax i sprawdzenia, czy plik jest gotowy do pracy, przedstawia się dokładnie tak samo. Zmianie ulega jedynie sposób pracy z otrzymanymi danymi.

W przykładzie po prawej stronie kod odpowiedzialny za wyświetlenie nowej zawartości HTML jest umieszczony wewnątrz konstrukcji warunkowej.

Uwaga: Przedstawione tutaj przykłady nie działają lokalnie w przeglądarce Chrome, ale powinny działać w przeglądarkach Firefox i Safari. W przypadku wersji IE wcześniejszych niż 9 efekty bywają różne.

W dalszej części rozdziału zobaczysz, że jQuery oferuje lepszą obsługę Ajax w różnych przeglądarkach.

● Obszar w kolorze różowym jest wczytany z wykorzystaniem technologii Ajax

Kiedy serwer udziela odpowiedzi na dowolne żądanie, powinien przekazać komunikat o stanie, wskazujący, czy żądanie zostało ukończone. Oto przykładowe wartości komunikatu o stanie:

- 200 — serwer udzielił odpowiedzi i wszystko jest w porządku,
- 304 — niezmodyfikowany,
- 404 — strona nie została znaleziona,
- 500 — wewnętrzny błąd serwera.

Jeżeli uruchamiasz kod lokalnie, to nie otrzymasz właściwości stanu serwera. Polecenie sprawdzenia trzeba więc umieścić w komentarzu, a wartością warunku powinno być true. Jeżeli serwer nie zwraca właściwości status, sprawdź jego konfigurację.

1. Obiekt XMLHttpRequest jest przechowywany w zmiennej o nazwie xhr.

2. Metoda open() obiektu XMLHttpRequest przygotowuje żądanie. Metoda ta ma trzy parametry:

i). HTTP GET lub POST w celu wskazania sposobu wykonania żądania;

ii). ścieżkę dostępu do strony odpowiedzialnej za obsługę żądania;

iii). wartość boolowską, która wskazuje, czy żądanie jest asynchroniczne.

3. Do tej chwili przeglądarka jeszcze nie skontaktowała się z serwerem, aby pobrać nową zawartość HTML.

Kontakt nie nastąpi aż do wykonania ostatniego wiersza w skrypcie wywołującego metodę send() obiektu XMLHttpRequest. Metoda send() wymaga podania argumentu. Jeżeli nie są przekazywane żadne dane, argumentem może być null.

4. Po udzieleniu odpowiedzi przez serwer nastąpi wywołanie zdarzenia onload, co spowoduje wykonanie funkcji anonimowej.

5. Wewnątrz funkcji konstrukcja warunkowa sprawdza, czy wartością właściwości status obiektu jest 200, która oznacza udzielenie przez serwer prawidłowej odpowiedzi. Jeżeli przykład jest uruchamiany lokalnie, nie będzie odpowiedzi i nie można przeprowadzić sprawdzenia.

JAVASCRIPT

c08/js/data-html.js

```
1 var xhr = new XMLHttpRequest(); // Utworzenie obiektu XMLHttpRequest.
4 xhr.onload = function() { // Po wczytaniu odpowiedzi.
  // Poniższa konstrukcja warunkowa nie działa lokalnie; działa jedynie w serwerze.
5 if(xhr.status === 200) { // Jeżeli stan serwera wskazuje,
  // że wszystko jest w porządku.
6 document.getElementById('content').innerHTML = xhr.responseText;
  // Aktualnienie.
  }
};
2 xhr.open('GET', 'data/data.html', true); // Przygotowanie żądania.
3 xhr.send(null); // Wykonanie żądania.
```

6. Następuje uaktualnienie strony:

```
document.getElementById('content').innerHTML = xhr.responseText;
```

A. Wybrany zostanie element przechowujący nową zawartość HTML. (W omawianym przykładzie to element, którego atrybut id ma wartość content).

B. Właściwość innerHTML zastępuje zawartość wskazanego elementu nową zawartością HTML pobraną z serwera.

C. Nowa zawartość HTML jest pobierana z właściwości responseText obiektu XMLHttpRequest.

Pamiętaj, że właściwość innerHTML powinna być używana tylko wtedy, gdy wiadomo, że serwer nie zwróci zawartości o złośliwym działaniu. Wszelka zawartość utworzona przez użytkownika lub firmy trzecie powinna być zneutralizowana w serwerze (patrz rozdział 5., podrozdział „Ataki typu XSS”).

WCZYTYWANIE XML Z WYKORZYSTANIEM TECHNOLOGII AJAX

Żądanie danych XML odbywa się podobnie jak w przypadku danych HTML. Jednak przetworzenie danych zwróconych przez serwer jest znacznie bardziej skomplikowane, ponieważ dane XML muszą być skonwertowane na HTML, aby można je wyświetlić na stronie.

Na stronie po prawej możesz zobaczyć, że kod żądania pliku XML jest praktycznie identyczny z kodem żądania danych HTML pokazanym na poprzedniej stronie. Zmianie uległ fragment *wewnątrz* konstrukcji warunkowej przetwarzającej odpowiedź (punkty 1 – 4 na stronie po prawej). Dane XML muszą być skonwertowane na HTML. Struktura HTML poszczególnych wydarzeń została przedstawiona poniżej.

1. Kiedy serwer udziela odpowiedzi, przekazując dane XML, można je uzyskać za pomocą właściwości `responseXML` obiektu `XMLHttpRequest`. W omawianym przykładzie zwrócone dane XML są przechowywane w zmiennej o nazwie `response`.

Dane XML każdego zdarzenia są przekształcane na następującą strukturę HTML:

2. Następnie mamy deklarację nowej zmiennej o nazwie `events`, przechowującej wszystkie elementy `<event>` z dokumentu XML. (Plik XML widziałeś w podrozdziale „XML — Extensible Markup Language”).

3. Plik XML jest przetwarzany za pomocą metod DOM omówionych w rozdziale 5. Na początku z wykorzystaniem pętli `for` przeprowadzana jest iteracja przez wszystkie elementy `<event>` i następuje zebranie danych przechowywanych w ich elementach potomnych oraz umieszczenie tych danych w nowych elementach HTML.

Następnie każdy z nowych elementów HTML jest umieszczony na stronie.

4. Wewnątrz pętli `for` widzimy wielokrotne wywołanie funkcji `getNodeValue()`. Celem tych wywołań jest pobranie zawartości poszczególnych elementów XML. Wymieniona funkcja pobiera dwa parametry:
i). `obj` to fragment XML;
ii). tag to nazwa znacznika, z którego mają być pobrane informacje.

Funkcja wyszukuje dopasowany znacznik we fragmencie XML, używając do tego metody DOM o nazwie `getElementsByTagName()`. Następnie pobiera tekst z pierwszego elementu dopasowanego w danym fragmencie.

HTML

```
<div class="event">
  
  <p><b>Lokalizacja</b><br />Data wydarzenia</p>
</div>
```

```
var xhr = new XMLHttpRequest(); // Tworzenie obiektu XMLHttpRequest.

xhr.onload = function() { // Po wczytaniu odpowiedzi.
  // Poniższa konstrukcja warunkowa nie działa lokalnie; działa jedynie w serwerze.
  if (xhr.status === 200) {
    // Jeżeli stan serwera wskazuje, że wszystko jest w porządku.

    // Ten fragment jest inny, ponieważ przetwarzane są dane XML, a nie HTML.
    ① var response = xhr.responseXML; // Pobranie danych XML z serwera.
    ② var events = response.getElementsByTagName('event');
    // Wyszukanie elementów <event>.

    for (var i = 0; i < events.length; i++) { // Iteracja przez znalezione elementy.
      var container, image, location, city, newline; // Deklaracja zmiennych.
      container = document.createElement('div'); // Utworzenie pojemnika <div>.
      container.className = 'event'; // Dodanie atrybutu class.

      image = document.createElement('img'); // Dodanie obrazu mapy.
      image.setAttribute('src', getNodeValue(events[i], 'map'));
      image.appendChild(document.createTextNode(getNodeValue(events[i], 'map')));
      container.appendChild(image);

      ③ location = document.createElement('p');
      // Dodanie danych dotyczących lokalizacji.
      city = document.createElement('b');
      newline = document.createElement('br');
      city.appendChild(document.createTextNode(getNodeValue(events[i], 'location')));
      location.appendChild(newline);
      location.insertBefore(city, newline);
      location.appendChild(document.createTextNode(getNodeValue(events[i], 'date')));
      container.appendChild(location);

      document.getElementById('content').appendChild(container);
    }
    ④ function getNodeValue(obj, tag) { // Pobranie zawartości z danych XML.
      return obj.getElementsByTagName(tag)[0].firstChild.nodeValue;
    }

    // Ostatni fragment jest taki sam jak w przypadku danych HTML,
    // ale żądanie dotyczy pliku XML.
  }
};
xhr.open('GET', 'data/data.xml', true); // Przygotowanie żądania.
xhr.send(null); // Wykonanie żądania.
```

WCZYTYWANIE DANYCH JSON Z WYKORZYSTANIEM TECHNOLOGII AJAX

Żądanie danych JSON opiera się na tej samej składni, którą poznałeś w przykładach dotyczących żądań danych HTML i XML. Kiedy serwer udziela odpowiedzi, dane JSON są konwertowane na postać HTML.

Kiedy dane w formacie JSON są przekazywane z serwera WWW do przeglądarki internetowej, podczas transmisji mają postać ciągu tekstowego.

Gdy ciąg tekstowy dotrze do przeglądarki, skrypt musi skonwertować go na obiekt JavaScript. Proces ten nosi nazwę **deserializacji** obiektu.

Odbywa się to z wykorzystaniem metody `parse()` wbudowanego obiektu o nazwie JSON. To jest obiekt globalny, a więc można go używać bez konieczności wcześniejszego utworzenia egzemplarza obiektu.

Gdy ciąg tekstowy zostanie przetworzony, skrypt może uzyskać dostęp do danych obiektu, a następnie utworzyć zawartość HTML, która będzie wyświetlona na stronie.

Zawartość HTML jest dodawana na stronie za pomocą właściwości `innerHTML`. Dlatego też powinien używać jej tylko wtedy, gdy masz absolutną pewność, że dodawana treść nie zawiera żadnego kodu o złośliwym działaniu (patrz ataki typu XSS w rozdziale 5., w podrozdziale „Ataki typu XSS”).

Gdy przykładowy kod zostanie wykonany w przeglądarce, efekt będzie dokładnie taki sam jak w przypadku dwóch poprzednich.

Obiekt JSON ma również metodę o nazwie `stringify()`, która konwertuje obiekty na postać ciągu tekstowego, używając notacji JSON. To pozwala na przesyłanie obiektu z przeglądarki do serwera WWW. Proces ten nazywa się **serializacją** obiektu.

Wymienioną metodę można stosować, gdy użytkownik wykorzystuje stronę w taki sposób, że następuje uaktualnienie danych przechowywanych w obiekcie JavaScript (na przykład na skutek wypełnienia formularza sieciowego).

Pozwala to na uaktualnienie informacji przechowywanych w serwerze.

Poniżej przedstawiono dane JSON, które będą przetwarzane (dane te wprowadzono w podrozdziale „Praca z danymi JSON”).

Zwróć uwagę na to, że plik został zapisany wraz z rozszerzeniem `.json` w nazwie.

c08/data/data.json

JAVASCRIPT

```
{
  "events": [
    { "location": "San Francisco, CA", "date": "1 maja", "map": "img/map-ca.png" },
    { "location": "Austin, TX", "date": "15 maja", "map": "img/map-tx.png" },
    { "location": "Nowy Jork, NY", "date": "30 maja", "map": "img/map-ny.png" }
  ]
}
```

1. Dane JSON otrzymane z serwera są przechowywane w zmiennej o nazwie `responseObject`. Będą dostępne za pomocą właściwości `responseText` obiektu `XMLHttpRequest`.

Dane JSON otrzymane z serwera mają postać ciągu tekstowego. Dlatego też należy je skonwertować na obiekt JavaScript, używając metody `parse()` obiektu `JSON`.

2. Utworzenie zmiennej `newContent` przeznaczonej do przechowywania nowych danych HTML. Poza pętlą zmiennej jest przypisywany pusty ciąg tekstowy, a więc kod w pętli może dodawać do niego dane.

3. Iteracja przez obiekty przedstawiające poszczególne zdarzenia. Dane we wszystkich obiektach są dostępne w notacji z użyciem kropki, podobnie jak obiekty.

Wewnątrz pętli zawartość obiektu zostaje dodana do zmiennej `newContent` wraz z odpowiednim kodem znaczników HTML.

4. Gdy kończy się działanie pętli prowadzącej iterację przez obiekt `event`, w `responseObject` nowa zawartość HTML zostaje umieszczona na stronie za pomocą właściwości `innerHTML`.

JAVASCRIPT

c08/js/data-json.js

```
var xhr = new XMLHttpRequest(); // Utworzenie obiektu XMLHttpRequest.

xhr.onload = function() { // Po zmianie stanu.
  if(xhr.status === 200) { // Jeżeli stan serwera wskazuje,
    // że wszystko jest w porządku.

    ① responseObject = JSON.parse(xhr.responseText);

    // Utworzenie ciągu tekstowego wraz z nową zawartością (można użyć także operacji
    // opartych na modelu DOM).
    ② var newContent = '';
    for (var i = 0; i < responseObject.events.length; i++) { // Iteracja przez obiekt.
      ③ newContent += '<div class="event">';
      newContent += '';
      newContent += '<p><b>' + responseObject.events[i].location + '</b><br>';
      newContent += responseObject.events[i].date + '</p>';
      newContent += '</div>';
    }

    // Uaktualnienie strony nową zawartością.
    ④ document.getElementById('content').innerHTML = newContent;

  }
};

xhr.open('GET', 'data/data.json', true); // Przygotowanie ządania.
xhr.send(null); // Wykonanie ządania.
```

PRACA Z DANYMI POCHODZĄCYMI Z INNYCH SERWERÓW

Ajax działa doskonale w przypadku danych pochodzących z Twojego serwera, ale ze względów bezpieczeństwa przeglądarki internetowe nie wczytują odpowiedzi Ajax z innych domen (odpowiedzi będących wynikiem tak zwanych żądań typu cross-domain). Dostępne są trzy najczęściej stosowane rozwiązania problemu.

PLIK PROXY W SERWERZE WWW

Pierwszy sposób na wczytanie danych z zewnętrznego serwera polega na utworzeniu we *własnym* serwerze pliku przeznaczonego na dane pochodzące ze zdalnego serwera (z wykorzystaniem języka działającego po stronie serwera, takiego jak ASP, NET, PHP, Node.js, Ruby). Strony w Twojej witrynie będą żądały danych ze wspomnianego pliku w serwerze, który z kolei pobierze odpowiednie dane z serwera zdalnego. Takie rozwiązanie nosi nazwę **proxy**, ponieważ działa w imieniu innej strony.

Rozwiązanie opiera się na tworzeniu stron w języku działającym po stronie serwera, a więc wykracza poza zakres tematyczny niniejszej książki.

JSONP

JSONP (czasem można spotkać zapis JSON-P) obejmuje dodanie na stronie elementu `<script>` odpowiedzialnego za wczytanie danych JSON z innego serwera. Takie rozwiązanie działa, ponieważ nie istnieją ograniczenia dotyczące źródła pochodzenia skryptu w elemencie `<script>`.

Skrypt zawiera wywołanie funkcji, a dane w formacie JSON są dostarczane jako argument funkcji. Wywoływana funkcja jest zdefiniowana na stronie żądającej danych i używana jest do ich przetworzenia oraz wyświetlenia. Patrz opis na kolejnej stronie.

CROSS-ORIGIN RESOURCE SHARING

W trakcie komunikacji przeglądarki internetowej i serwera WWW informacje między nimi są przekazywane za pomocą nagłówków HTTP. CORS (ang. *Cross-Origin Resource Sharing*) oznacza umieszczenie w nagłówkach HTTP informacji dodatkowych, które wskazują przeglądarce i serwerowi WWW sposób prowadzenia komunikacji.

CORS to specyfikacja W3C, ale obsługiwana jedynie w najnowszych wersjach przeglądarek. Ponieważ wymaga konfiguracji nagłówków HTTP w serwerze WWW, wykracza to poza zakres tematyczny niniejszej książki.

ALTERNATYWY

Wiele osób używa jQuery w celu wykonywania żądań pobierających dane ze zdalnych serwerów. Upraszcza to proces i zapewnia wsteczną zgodność ze starszymi przeglądarkami. Jak możesz zobaczyć w następnej kolumnie, obsługa niektórych nowych podejść może być problematyczna.

OBSŁUGA CORS

Standardowo obsługę CORS oferują przeglądarki Chrome 4, Firefox 3.5, IE10, Safari 4, Android 2.1 i iOS 3.2.

Przeglądarki Internet Explorer 8 – 9 używają niestandardowego obiektu `XDomainRequest` do obsługi żądań CORS.

JAK DZIAŁA JSONP?

Strona musi przede wszystkim zawierać funkcję przeznaczoną do przetwarzania danych w formacie JSON. Następnie za pomocą elementu `<script>` wykonywane jest żądanie danych z serwera.

PRZEGLĄDARKA INTERNETOWA

Strona HTML używa dwóch fragmentów kodu JavaScript.

1. Funkcja przetwarzająca dane JSON wysłane przez serwer. W przykładzie przedstawionym na następnej stronie funkcja ta ma nazwę `showEvents()`.

2. Element `<script>`, którego atrybut `src` wskazuje dane JSON ze zdalnego serwera.

```
<script>
function showEvents(data) {
    // Kod odpowiedzialny za przetworzenie
    // danych i wyświetlenie ich na stronie.
}
</script>

<script src="http://example.org/jsonp">
</script>
```

Serwer zwraca plik, który wywołuje funkcję przetwarzającą dane. Dane w formacie JSON są dostarczane jako argument tej funkcji.

SERWER

Kiedy serwer udziela odpowiedzi, skrypt zawiera wywołanie do nazwanej funkcji, która będzie przetwarzać dane (funkcja ta została zdefiniowana w kroku 1.). Wywołanie tej funkcji jest oznaczone literą P w skrócie JSONP. Dane w formacie JSON są dostarczane jako argument tej funkcji.

W omawianym przykładzie dane JSON znajdują się wewnątrz wywołania funkcji `showEvents()`:

```
showEvents({
    "events": [
        {
            "location": "San Francisco, CA",
            "date": "1 maja",
            "map": "img/map-ca.png"
        }...
    ]
});
```

Trzeba zwrócić uwagę na brak konieczności użycia metod `parse()` lub `stringfy()` obiektu JSON podczas pracy z JSONP. Ponieważ dane są przekazywane jako plik skryptu (a nie ciąg tekstowy), będą traktowane jako obiekt.

Plik w serwerze jest często zapisywany, a więc można podać nazwę funkcji, która będzie przetwarzała otrzymane dane. Nazwa tej funkcji jest zwykle podawana w ciągu tekstowym zapytania adresu URL:

`http://example.org/upcomingEvents.php?callback=showEvents`

UŻYCIE JSONP

Przykład ten wygląda tak samo jak przykład wykorzystujący dane JSON, ale informacje szczegółowe dotyczące zdarzenia są pobierane ze zdalnego serwera. Dlatego też w kodzie HTML znajdują się dwa elementy `<script>`.

Pierwszy z nich jest odpowiedzialny za wczytanie pliku JavaScript zawierającego funkcję `showEvents()`. Wymieniona funkcja służy do wyświetlenia informacji o wydarzeniach.

Natomiast drugi element `<script>` wczytuje informacje ze zdalnego serwera. Nazwa funkcji przetwarzającej dane jest podawana w ciągu tekstowym zapytania.

c08/data-jsonp.html

HTML

```
<script src="js/data-jsonp.js"></script>
<script src="http://deciphered.com/js/jsonp.js?callback=showEvents"></script>
</body>
</html>
```

c08/js/data-jsonp.js

JAVASCRIPT

```
function showEvents(data) {           // Funkcja wywołania zwrótnego po wczytaniu JSON.
    var newContent = '';               // Zmienna przechowująca zawartość HTML.

    // Utworzenie ciągu tekstowego wraz z nową zawartością (można użyć także operacji
    // opartych na modelu DOM).
    for (var i = 0; i < data.events.length; i++) { // Iteracja przez dane.
        newContent += '<div class="event">';
        newContent += '';
        newContent += '<p><b>' + data.events[i].location + '</b><br>';
        newContent += data.events[i].date + '</p>';
        newContent += '</div>';
    }

    // Uaktualnienie strony nową zawartością.
    document.getElementById('content').innerHTML = newContent; }
```

1. Kod w pętli `for` (wykorzystywanej do przetworzenia danych JSON oraz utworzenia zawartości HTML) i wiersz kodu odpowiedzialny za umieszczenie zawartości na stronie są takie same jak w przykładzie przetwarzającym dane JSON pobrane z tego samego serwera.

Istnieją trzy ważne różnice.

- i) Kod jest opakowany funkcją o nazwie `showEvents()`.
- ii) Dane JSON są podawane jako argument wywołania funkcji.
- iii) Dane nie muszą być przetwarzane za pomocą metody `JSON.parse()`. W pętli `for` odwołanie do danych następuje z zastosowaniem parametru `data`.

Zamiast definiować drugi element `<script>` w dokumentach HTML, można wykorzystać JavaScript do wstawienia nowego elementu `<script>` na stronie HTML (podobnie jak dodajesz na niej każdy inny element). Dzięki temu cała funkcjonalność dotycząca zewnętrznych danych będzie znajdowała się w jednym pliku JavaScript.

JSONP wczytuje JavaScript, a każde dane JavaScript mogą zawierać kod o złośliwym działaniu. Z tego powodu powinieneś wczytywać dane jedynie z zaufanych źródeł.

Ponieważ JSONP oznacza wczytywanie danych z innego serwera, możesz dodać zegar w celu sprawdzenia, czy serwer udzielił odpowiedzi w określonym czasie (jeśli odpowiedź nie nadejdzie, można wyświetlić komunikat o błędzie).

Więcej informacji dotyczących obsługi błędów znajdziesz w rozdziale 10., natomiast przykład użycia zegara przedstawiono w rozdziale 11. (w którym tworzymy slajdy z zawartością).

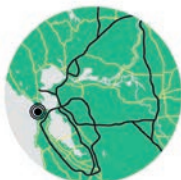
JAVASCRIPT

<http://htmlandcssbook.com/js/jsonp.js>

```
showEvents({
  "events": [
    {
      "location": "San Francisco, CA",
      "date": "1 maja",
      "map": "img/map-ca.png"
    },
    {
      "location": "Austin, TX",
      "date": "15 maja",
      "map": "img/map-tx.png"
    },
    {
      "location": "New York, NY",
      "date": "30 maja",
      "map": "img/map-ny.png"
    }
  ]
});
```

WYNIK

Oto przystanki autobusu.

San Francisco, CA
1 maja

Austin, TX
15 maja

Nowy Jork, NY
30 maja

Zawartość pliku zwróconego z serwera jest w wywołaniu funkcji `showEvents()` opakowana danymi w formacie JSON. Dlatego też funkcja `showEvents()` będzie wywoływana tylko wtedy, gdy przeglądarka internetowa wczyta zewnętrzne dane.

JQUERY I AJAX — ŻĄDANIA

jQuery oferuje kilka metod przeznaczonych do obsługi żądań Ajax. Podobnie jak inne przykłady w rozdziale, proces ten składa się z dwóch kroków — wykonania żądania i obsługi otrzymanej odpowiedzi.

W tabeli po prawej stronie wymieniono sześć metod jQuery pozwalających na wykonywanie żądań Ajax. Pierwsze pięć to skróty metody `$.ajax()`, która została wymieniona jako ostatnia (szósta).

Metoda `.load()` operuje na elementach wybranych w jQuery (czyli działa podobnie jak większość metod jQuery). Nową zawartość HTML metoda ta umieszcza we wskazanych elementach.

Możesz zobaczyć, że zapis pozostałych pięciu metod jest zupełnie inny. To są metody obiektu globalnego jQuery, stąd ich nazwy zaczynają się od znaku `$`. Metody te jedynie żądają danych z serwera; nie używają automatycznie tych danych w celu uaktualnienia elementów znajdujących się w dopasowanym zbiorze. Dlatego też po znaku `$` nie znajduje się selektor.

Kiedy serwer zwróci dane, skrypt musi wskazać, w jaki sposób mają być przetworzone.

METODA (SKŁADNIA)	OPIS
<code>.load()</code>	Wczytuje fragmenty HTML w elemencie. To jest najprostsza metoda przeznaczona do pobierania danych.
<code>\$.get()</code>	Wczytuje dane za pomocą metody HTTP GET. Używana do żądania danych z serwera.
<code>\$.post()</code>	Wczytuje dane za pomocą metody HTTP POST. Używana w celu wysyłania danych, które uaktualniają dane w serwerze.
<code>\$.getJSON()</code>	Wczytuje dane JSON za pomocą żądania GET. Metoda używana dla danych JSON.
<code>\$.getScript()</code>	Wczytuje i wykonuje dane JavaScript za pomocą żądania GET. Metoda używana dla danych JavaScript (na przykład JSONP).
<code>\$.ajax()</code>	Metoda wykorzystywana do wykonywania wszystkich żądań. Wymienione wcześniej metody w tle używają <code>\$.ajax()</code> .

JQUERY I AJAX — ODPOWIEDZI

Podczas użycia metody `.load()` zawartość HTML zwracana przez serwer zostaje wstawiona do elementów wybranych w jQuery. W przypadku pozostałych metod trzeba wskazać sposób przetworzenia danych zwróconych za pomocą obiektu `jXHR`.

WŁAŚCIWOŚCI JQXHR	OPIS
<code>responseText</code>	Zwrócone dane tekstowe.
<code>responseXML</code>	Zwrócone dane XML.
<code>status</code>	Kod stanu.
<code>statusText</code>	Opis stanu (zwykle wykorzystywany do wyświetlenia informacji o błędzie, jeśli taki wystąpi).

METODY JQXHR	OPIS
<code>.done()</code>	Kod przeznaczony do uruchomienia, jeśli wykonanie żądania zakończyło się powodzeniem.
<code>.fail()</code>	Kod przeznaczony do uruchomienia, jeśli wykonanie żądania zakończyło się niepowodzeniem.
<code>.always()</code>	Kod przeznaczony do uruchomienia, jeśli wykonanie żądania zakończyło się powodzeniem lub niepowodzeniem.
<code>.abort()</code>	Wstrzymanie komunikacji.

WZGLĘDNE ADRESY URL

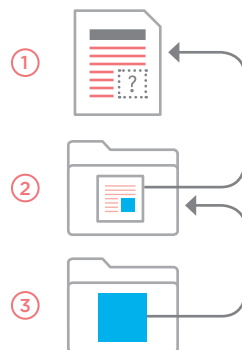
Jeżeli zawartość wczytywana za pomocą technologii Ajax zawiera względne adresy URL (na przykład obrazy i łącza), to te adresy URL będą traktowane w taki sposób, jakby były względne dla *pierwotnie* wczytanej strony.

Jeżeli nowa zawartość HTML znajduje się w innym katalogu niż pierwotna strona, to względne ścieżki adresu mogą okazać się nieprawidłowe.

1. Ten plik HTML wykorzystuje technologię Ajax w celu wczytania zawartości ze strony znajdującej się w katalogu wskazanym w punkcie 2.
2. Strona w tym katalogu zawiera obrazy o ścieżkach dostępu względnych dla drugiego katalogu:
``.
3. Plik HTML nie może odszukać obrazu, ponieważ ścieżka dostępu nie jest już prawidłowa — nie prowadzi do elementu w katalogu potomnym.

jQuery ma obiekt o nazwie `jXHR`, który ułatwia obsługę danych otrzymanych z serwera. Właściwości i metody tego obiektu (wymienione w tabelach po lewej stronie) będą używane na kilku kolejnych stronach.

Ponieważ jQuery pozwala na łączenie metod, to za pomocą metod `.done()`, `.fail()` i `.always()` można uruchomić odpowiedni kod w zależności od wyniku operacji wczytywania danych.

WCZYTYWANIE ZAWARTOŚCI HTML NA STRONIE Z WYKORZYSTANIEM JQUERY

Metoda `.load()` to najprostsza z metod jQuery Ajax. Może być używana jedynie do wczytywania zawartości HTML z serwera, ale kiedy serwer udziela odpowiedzi, zawartość ta jest umieszczana w elementach wybranych w jQuery.

SELEKTOR JQUERY

Na początku należy wybrać element, w którym ma zostać umieszczona zawartość HTML.

ADRES URL STRONY

Następnie metoda `.load()` jest używana do wskazania adresu URL strony HTML przeznaczony do wczytania.

SELEKTOR

Istnieje możliwość określenia, że ma zostać wczytana tylko część strony (zamiast całej).

```
$('#content').load('jq-ajax3.html #content');
```

①

②

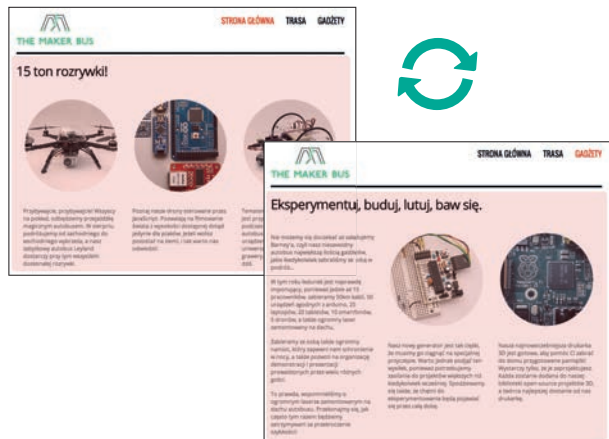
③

1. Utworzenie obiektu jQuery, którego atrybut `id` ma wartość `content`.

2. Adres URL strony, z której ma zostać wczytana zawartość HTML. Między adresem URL i selektorem w kroku 3. musi znajdować się spacja.

3. To jest fragment strony HTML przeznaczony do wyświetlenia. Ponownie będzie to sekcja, której atrybut `id` ma wartość `content`.

Na stronie pokazanej po prawej łączy znajdujące się w prawym górnym rogu są używane do przejścia na inne strony. Jeżeli użytkownik ma włączoną obsługę JavaScript, to kliknięcie łączy powoduje, że kod w metodzie obsługi zdarzenia `.on()` nie wczytuje całej nowej strony. Zamiast tego metoda `.load()` zastępuje obszar oznaczony kolorem różowym (sekcja, w której atrybut `id` ma wartość `content`) odpowiednim fragmentem ze strony wskazanej przez użytkownika. Odświeżony będzie jedynie obszar oznaczony kolorem różowym, a nie cała strona.

WCZYTYWANIE ZAWARTOŚCI

Kiedy użytkownik kliknie dowolne łącze w elemencie `<nav>`, nastąpi jedno z dwóch poniższych zdarzeń.

Jeżeli włączona jest obsługa JavaScript, zdarzenie `click` spowoduje wywołanie funkcji anonimowej, która z kolei wczyta i umieści na stronie nową zawartość.

Jeżeli obsługa JavaScript nie jest włączona, to nastąpi standardowe przejście z jednej strony na inną.

Wewnątrz funkcji anonimowej można wyróżnić pięć etapów działania.

1. Wywołanie `e.preventDefault()` wstrzymuje przeniesienie użytkownika na nową stronę.
2. Zmienna o nazwie `url` przechowuje adres URL strony do wczytania. Adres ten jest pobierany z atrybutu `href` łącza klikniętego przez użytkownika i wskazuje stronę przeznaczoną do wczytania.

3. Atrybuty `class` w łączach zostają uaktualnione i wskazują stronę bieżącą.

4. Element przechowujący zawartość zostaje usunięty.

5. Następuje wybór elementu kontenera, a metoda `.load()` pobiera nową zawartość. Element jest natychmiast ukrywany za pomocą wywołania `.hide()`, aby mógł pojawić się na stronie na skutek wywołania `fadeIn()`.

JAVASCRIPT

c08/js/jq-load.js

```
1 $( 'nav a' ).on( 'click', function( e ) { // Użytkownik kliknął łącze.
2   e.preventDefault(); // Zatrzymanie wczytywania nowego łącza.
3   var url = this.href; // Pobranie wartości atrybutu href.
4   [ $( 'nav a.current' ).removeClass( 'current' ); // Usunięcie klasy current.
5     $( this ).addClass( 'current' ); // Określenie nowego elementu jako bieżącego.
6   ];
7   $( '#container' ).remove(); // Usunięcie starej zawartości.
8   $( '#content' ).load( url + ' #content' ).hide().fadeIn( 'slow' ); // Nowa zawartość.
9   });
```

HTML

c08/jq-load.html

```
<nav>
  <a href="jq-load.html" class="current">Strona główna</a>
  <a href="jq-load2.html">Trasa</a>
  <a href="jq-load3.html">Gadżety</a>
</nav>
<section id="content">
  <div id="container">
    <!-- Miejsce na zawartość strony. -->
  </div>
</section>
```

Łącza będą działały, nawet jeśli obsługa JavaScript jest wyłączona w przeglądarce. W przypadku włączenia obsługi JavaScript biblioteka jQuery zawartość wskazanej strony wczyta do elementu `<div>`, którego atrybut `id` ma wartość `content`. Pozostała część strony nie musi być ponownie wczytywana.

SKRÓTY METOD AJAX W JQUERY

jQuery oferuje skróty metod przeznaczonych do obsługi określonych typów żądań Ajax.

Wymienione poniżej metody są metodami skrótów. Patrząc na kod źródłowy jQuery, zauważysz, że w tle wszystkie one używają metody `$.ajax()`.

Metody te poznasz na kolejnych kilku stronach; wprowadzają one kluczowe aspekty metody `$.ajax()`.

W przeciwieństwie do innych metod wymienione tutaj nie działają z elementami wybranymi w jQuery. Dlatego też jedynym prefiksem jest znak `$` zamiast kolekcji elementów wybranych w jQuery. Z reguły metody te są wywoływane przez zdarzenie, takie jak wczytanie strony lub działania podejmowane przez użytkownika na stronie (na przykład kliknięcie łącza, wysłanie formularza).

W przypadku żądania Ajax często zachodzi potrzeba wystania danych do serwera, co z kolei wpływa na dane przekazywane przeglądarce przez serwer.

Podobnie jak w przypadku formularzy HTML (i żądań Ajax przedstawionych wcześniej w rozdziale), dane można wysłać za pomocą HTTP GET lub POST.

METODA (SKŁADNIA)

OPIS

<code>\$.get(url[, dane][, wywołanie_zwrotne][, typ])</code>	Żądanie HTTP GET mające na celu pobranie danych.
<code>\$.post(url[, dane][, wywołanie_zwrotne][, typ])</code>	Żądanie HTTP POST uaktualniające dane w serwerze.
<code>\$.getJSON(url[, dane][, wywołanie_zwrotne])</code>	Wczytanie danych JSON za pomocą żądania GET.
<code>\$.getScript(url[, wywołanie_zwrotne])</code>	Wczytanie i wykonanie kodu JavaScript (na przykład JSONP) za pomocą żądania GET.

Parametry wymienione w nawiasach kwadratowych są opcjonalne.

`$` wskazuje, że jest to metoda obiektu jQuery.

`url` określa miejsce, skąd mają być pobrane dane.

`dane` dostarcza wszelkie informacje dodatkowe przekazywane serwerowi.

`wywołanie_zwrotne` wskazuje, że funkcja powinna być wywołana, gdy zostaną zwrócone dane (może to być funkcja anonimowa lub nazwana).

`typ` wskazuje typ danych oczekiwanych z serwera.

Uwaga: Przedstawione tutaj przykłady działają jedynie w serwerze WWW (a nie lokalnym systemie plików). Konfiguracja serwera WWW i języki działające po stronie serwera to zagadnienia wykraczające poza zakres tematyczny tej książki. Przykłady możesz jednak wypróbować w witrynie poświęconej książce. Pliki PHP znajdują się w materiałach dołączonych do książki, ale umieszczono je tam tylko w celach demonstracyjnych.

ŻĄDANIE DANYCH

W przedstawionym poniżej przykładzie użytkownik głosuje na ulubioną koszulkę i nie musi przy tym opuszczać strony.

1. Kliknięcie koszulki przez użytkownika powoduje wywołanie funkcji anonimowej.
2. Metoda `e.preventDefault()` uniemożliwia przejście na nową stronę.
3. Wybór dokonany przez użytkownika to wartość atrybutu `id` obrazu. Wartość ta

jest przechowywana w zmiennej o nazwie `queryString` w formie ciągu tekstowego zapytania, na przykład `vote=gray`.

4. Metoda `$.get()` jest wywoływana z użyciem trzech parametrów:
 - i) Strona odpowiedzialna za przetworzenie żądania (w tym samym serwerze).
 - ii) Dane wysyłane do serwera (w omawianym przykładzie jest to ciąg tekstowy zamówienia, ale to mogą być również dane JSON).

iii) Funkcja obsługująca dane otrzymane z serwera. W omawianym przykładzie to funkcja anonimowa.

5. Po udzieleniu odpowiedzi przez serwer wywołanie zwrótnie w postaci funkcji anonimowej zajmuje się obsługą danych. W omawianym przykładzie kod funkcji powoduje pobranie elementu przedstawiającego koszulkę wybraną przez użytkownika, a następnie zastąpienie go kodem HTML otrzymanym z serwera. Odbywa się to za pomocą metody `jQuery.html()` o nazwie `.html()`.

JAVASCRIPT

c08/js/jq-get.js

```
① $('#selector a').on('click', function(e) {  
②   e.preventDefault();  
③   var queryString = 'vote=' + event.target.id;  
④   $.get('votes.php', queryString, function(data) {  
⑤     $('#selector').html(data);  
   });  
});
```

HTML

(Ten kod HTML jest tworzony przez kod znajdujący się w pliku JS).

```
<div class="third"><a href="vote.php?vote=gray">  
  </a></div>  
<div class="third"><a href="vote.php?vote=yellow">  
  </a></div>  
<div class="third"><a href="vote.php?vote=green">  
  </a></div>
```

WYNIK

Łąca prowadzące do koszulek są tworzone przez kod znajdujący się w pliku JS. Gwarantuje to ich wyświetlenie tylko wtedy, gdy przeglądarka obsługuje JavaScript (wynikowa struktura HTML została przedstawiona powyżej). Kiedy serwer udziela odpowiedzi, nie musi ona zawierać kodu HTML. Wartością zwrótną mogą być dowolnego rodzaju dane, które przeglądarka potrafi przetworzyć i wykorzystać.

WYSYŁANIE FORMULARZY SIECIOWYCH Z WYKORZYSTANIEM TECHNOLOGII AJAX

W celu wysłania danych do serwera prawdopodobnie użyjesz metody `.post()`. Biblioteka jQuery oferuje także metodę `.serialize()` przeznaczoną do zbierania danych z formularza sieciowego.

WYSYŁANIE DANYCH FORMULARZA SIECIOWEGO

Metoda HTTP POST jest często stosowana podczas wysyłania danych formularza sieciowego do serwera. Posiada odpowiadającą jej funkcję — metodę `.post()`, która pobiera trzy takie same parametry jak metoda `.get()`:

- i) nazwę pliku (w tym samym serwerze) odpowiedzialnego za przetworzenie danych formularza sieciowego;
- ii) dane formularza wysyłane do serwera;
- iii) funkcję wywołania zwrotnego obsługującą odpowiedź udzieloną przez serwer.

Na stronie po prawej możesz zobaczyć zastosowanie metody `$.post()` wraz z `.serialize()`, co stanowi bardzo użyteczne połączenie podczas pracy z formularzami sieciowymi. Wymienione metody razem wysyłają dane do serwera.

POBIERANIE DANYCH FORMULARZA SIECIOWEGO

Działanie metody jQuery `.serialize()` przedstawia się następująco:

- pobranie wszystkich informacji z formularza sieciowego;

- umieszczenie tych informacji w ciągu tekstowym, który jest gotowy do wysłania do serwera;
- zakodowanie znaków, które nie mogą być używane w ciągu tekstowym zapytania.

Zwykle metoda ta będzie stosowana w selekcji zawierającej element `<form>` (choć można ją wykorzystywać także w poszczególnych elementach lub podzbiornie formularza).

Wysyła ona jedynie dane z kontrolki formularza sieciowego oznaczonych jako *prawidłowo wypełnione*, co oznacza, że nie zostaną wysłane informacje:

- z kontrolki wyłączonych;
- z kontrolki, w których nie wybrano żadnej opcji;
- z przycisku wysyłającego formularz.

PO STRONIE SERWERA

Kiedy strona po stronie serwera zajmuje się obsługą formularza sieciowego, można ją wykorzystać także w następujących sytuacjach:

- Wykonane zostało zwykłe żądanie strony internetowej (w takim przypadku wysyłana jest cała strona).
- Wykonane zostało żądanie Ajax (w takim przypadku wysyłany może być tylko fragment strony).

Za pośrednictwem nagłówka `X-Requested-With` po stronie serwera można sprawdzić, czy żądanie zostało wykonane w technologii Ajax.

Jeżeli wymieniony nagłówek jest ustawiony i ma wartość `XMLHttpRequest`, to wiadomo, że żądanie zostało wykonane w technologii Ajax.

WYSYŁANIE FORMULARZY SIECIOWYCH

1. Kiedy użytkownik wysyła formularz sieciowy, następuje wykonanie funkcji anonimowej.

2. Metoda `e.PreventDefault()` uniemożliwia wysłanie formularza sieciowego.

3. Za pomocą metody `.serialize()` następuje zebranie danych formularza,

a następnie ich umieszczenie w zmiennej `details`.

4. Metoda `$.post()` jest wywołana z użyciem trzech parametrów:

i) adresu URL strony, do której są przekazywane dane;

ii) danych zebranych z formularza sieciowego;

iii) funkcji wywołania zwrótnego, która wyświetli wyniki użytkownikowi.

5. Kiedy serwer udzieli odpowiedzi, zawartość elementu, którego atrybut `id` ma wartość `register`, zostanie nadpisana nową zawartością HTML otrzymaną z serwera.

JAVASCRIPT

c08/js/jq-post.js

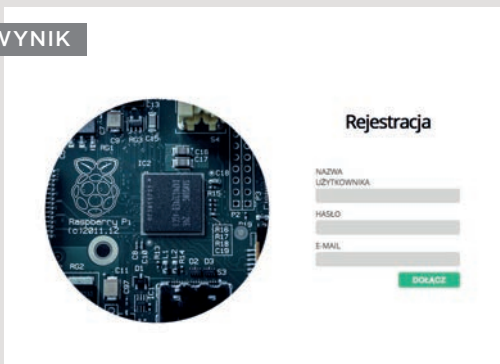
```
① $('#register').on('submit', function(e) { // Po wysłaniu formularza sieciowego.
②   e.preventDefault(); // Uniemożliwienie wysłania formularza.
③   var details = $('#register').serialize(); // Serializacja danych formularza.
④   $.post('register.php', details, function(data) {
// Użycie metody $.post() do wysłania danych.
⑤     $('#register').html(data); // Miejsce wyświetlenia wyniku.
});
});
```

HTML

c08/jq-post.html

```
<form id="register" action="register.php" method="post">
  <h2>Rejestracja</h2>
  <label for="name">Nazwa użytkownika</label><input type="text" id="name" name="name" />
  <label for="pwd">Hasło</label><input type="password" id="pwd" name="pwd" />
  <label for="email">E-mail</label><input type="email" id="email" name="email" />
  <input type="submit" value="Dołącz" />
</form>
```

WYNIK

Przykład ten trzeba uruchomić w serwerze WWW. Strona znajdująca się po stronie serwera zwróci komunikat potwierdzenia (ale nie przeprowadza weryfikacji otrzymanych danych oraz nie wysyła wiadomości e-mail z potwierdzeniem).

WCZYTYWANIE DANYCH JSON I OBSŁUGA BŁĘDÓW AJAX

Dane JSON można wczytać za pomocą metody `$.getJSON()`. Istnieją także metody pomagające w przetworzeniu odpowiedzi, gdy wykonanie metody zakończy się niepowodzeniem.

WCZYTYWANIE DANYCH JSON

Jeżeli chcesz wczytać dane JSON, do dyspozycji masz metodę o nazwie `$.getJSON()`. Jej działanie polega na pobraniu danych JSON z tego samego serwera, z którego pochodzi strona. Aby użyć JSONP, należy wykorzystać metodę `$.getScript()`.

AJAX I BŁĘDY

Czasami zdarza się, że żądanie strony internetowej zakończy się niepowodzeniem; technologia Ajax nie jest tutaj wyjątkiem. Dlatego też jQuery dostarcza dwie metody, które mogą uruchomić odpowiedni kod w zależności od wyniku wykonania żądania (sukces lub niepowodzenie). Ponadto dostępna jest jeszcze trzecia metoda, uruchamiająca kod niezależnie od wyniku wykonania żądania.

Poniżej przedstawiono przykład pokazujący te koncepcje.

SUKCES I NIEPOWODZENIE

Dostępne są trzy metody, które można łączyć po `$.get()`, `$.post()`, `$.getJSON()` oraz `$.ajax()` w celu obsłużenia sukcesu lub niepowodzenia żądania:

`.done()` — metoda zdarzenia, która jest wywoływana, gdy wykonanie żądania zakończy się powodzeniem;

`.fail()` — metoda zdarzenia, która jest wywoływana, gdy wykonanie żądania zakończy się niepowodzeniem;

`.always()` — metoda zdarzenia, która jest wywoływana po wykonaniu żądania niezależnie od jego wyniku (sukces lub niepowodzenie).

W starszych skryptach można spotkać się z użyciem metod `.success()`, `.error()` i `.complete()` zamiast wymienionych. Ich działanie jest takie samo, ale nowsze metody są preferowaną opcją, począwszy od jQuery 1.8.

JSON I BŁĘDY

1. W omawianym przykładzie dane JSON przedstawiają kursy wymiany walut wczytane na stronie za pomocą funkcji o nazwie `loadRates()`.

2. W pierwszym wierszu skryptu na stronie zostaje umieszczony element przeznaczony do przechowywania danych.

3. Funkcja `loadRates()` jest wywoływana w ostatnim wierszu skryptu.

4. Wewnątrz funkcji `loadRates()` metoda `$.getJSON()` próbuje wczytać pewne dane JSON. Po wymienionej metodzie mamy dołączone wywołania jeszcze trzech innych. Nie wszystkie z nich zostaną wywołane.

5. Metoda `.done()` jest wywołana tylko wtedy, gdy pobranie danych zakończy się sukcesem. Zawiera funkcję anonimową wyświetlającą kursy wymiany i godzinę ich wyświetlenia.

6. Metoda `.fail()` jest wykonywana tylko wtedy, gdy serwer nie może zwrócić danych. Jej zadaniem jest wyświetlenie użytkownikowi komunikatu o błędzie.

7. Metoda `.always()` będzie wykonana niezależnie od wyniku żądania. Dodaje przycisk odświeżenia oraz procedurę obsługi zdarzeń ponownie wywołującą funkcję `loadRates()`.

JAVASCRIPT

c08/js/jq-getJSON.js

```
② $('#exchangerates').append('<div id="rates"></div><div id="reload"></div>');

① function loadRates() {
④   $.getJSON('data/rates.json')
⑤   .done( function(data) {
        var d = new Date();           // Serwer zwraca dane.
        var hrs = d.getHours();       // Utworzenie obiektu daty.
        var mins = d.getMinutes();   // Określenie godziny.
        var msg = '<h2>Kursy wymiany walut</h2>'; // Określenie minuty.
        $.each(data, function(key, val) { // Początek komunikatu.
            msg += '<div class="' + key + '">' + key + ': ' + val + '</div>';
        });
        msg += '<br>Ostatnia aktualizacja: ' + hrs + ':' + mins + '<br>';
        // Wyświetlenie uaktualnionej godziny.
        $('#rates').html(msg);        // Umieszczenie na stronie kursów wymiany.
    }).fail( function() {            // Wystąpił błąd.
        $('#aside').append('Przepraszamy, nie można pobrać danych.');
```

⑥ // Wyświetlenie komunikatu o błędzie.

```
    }).always( function() {         // Ta metoda zawsze jest wywoływana.
        var reload = '<a id="refresh" href="#">';
        // Dodanie łącza odświeżającego zawartość.
        reload += '</a>';
        $('#reload').html(reload);   // Dodanie łącza odświeżającego zawartość.
        $('#refresh').on('click', function(e) {
            // Dodanie procedury obsługi zdarzeń click.
            e.preventDefault();      // Uniemożliwienie przejścia na nową stronę.
            loadRates();              // Wywołanie funkcji loadRates().
        });
    });
}

③ loadRates();                      // Wywołanie funkcji loadRates().
```

WIĘKSZA KONTROLA NAD ŻĄDANIAMİ AJAX

Metoda `$.ajax()` daje większą kontrolę nad żądaniami Ajax. W tle jest ona wykorzystywana w jQuery przez wszystkie metody skrótu dotyczące żądań Ajax.

W bibliotece jQuery metoda `$.ajax()` jest wykorzystywana przez inne metody pomocnicze Ajax, które zostały dotąd omówione (pozwalają one na znacznie prostsze wykonywanie żądań Ajax).

Metoda `$.ajax()` oferuje większą kontrolę nad całym procesem, udostępnia ponad 30 różnych ustawień pozwalających na kontrolę nad żądaniem Ajax. W tabeli poniżej wymieniono wybrane ustawienia. Ustawienia te są dostarczane za pomocą notacji literału obiektu (będzie to obiekt ustawień).

Przykład przedstawiony na stronie po prawej wygląda i działa podobnie jak przykład demonstrujący działanie metody `.load()` w podrozdziale „Wczytywanie zawartości HTML na stronie z wykorzystaniem jQuery”. Jednak tutaj została użyta metoda `$.ajax()`.

- Ustawienia mogą pojawiać się w dowolnej kolejności, o ile wykorzystują prawidłową notację literału JavaScript.
- Ustawienia mogą pobierać funkcję, która z kolei może używać funkcji nazwanej lub anonimowej.
- Metoda `$.ajax()` nie pozwala na wczytywanie tylko fragmentu strony. Dlatego też metoda jQuery o nazwie `.find()` jest używana do wybrania interesującej Cię części strony.

USTAWIENIE	OPIS
<code>type</code>	Może pobierać wartość GET lub POST w zależności od metody, za pomocą której jest wykonywane żądanie: HTTP GET lub POST.
<code>url</code>	Strona, do której kierowane jest żądanie.
<code>data</code>	Dane wysyłane do serwera wraz z żądaniem.
<code>success</code>	Funkcja uruchamiana, gdy wykonanie żądania Ajax zakończy się powodzeniem; ustawienie podobne do metody <code>.done()</code> .
<code>error</code>	Funkcja uruchamiana, gdy wykonanie żądania Ajax zakończy się niepowodzeniem; ustawienie podobne do metody <code>.fail()</code> .
<code>beforeSend</code>	Funkcja (anonimowa lub nazwana) uruchamiana przez wykonaniem żądania Ajax. W przykładzie pokazanym na stronie po prawej służy do wyświetlenia ikony oznaczającej wczytywanie danych.
<code>complete</code>	Funkcja wykonywana po zakończeniu żądania, niezależnie od jego stanu (sukces lub niepowodzenie). W przykładzie pokazanym na stronie po prawej służy do usunięcia ikony oznaczającej wczytywanie danych.
<code>timeout</code>	Określa liczbę milisekund, które muszą upłynąć, zanim wystąpi zdarzenie oznaczające niepowodzenie.

KONTROLA TECHNOLOGII AJAX

Kiedy użytkownik kliknie łącze w elemencie <nav>, na stronie zostaje umieszczona nowa zawartość. Jest to rozwiązanie bardzo podobne do przykładu pokazanego w podrozdziale „Wczytywanie zawartości HTML na stronie z wykorzystaniem jQuery”, dotyczącego metody .load(), ale wymagała ona tylko jednego wiersza kodu.

1. W tym przykładzie procedura obsługi zdarzeń wywołuje metodę \$.ajax().

Tutaj mamy siedem ustawień zastosowanych w metodzie \$.ajax(). Pierwsze trzy to właściwości, natomiast cztery ostatnie to funkcje anonimowe wywoływane na różnych etapach żądania Ajax.

2. Przykład ten powoduje ustawienie właściwości timeout nakazującej dwusekundowe oczekiwanie na odpowiedź Ajax.

3. Kod umieszcza na stronie także elementy przeznaczone do wyświetlenia wczytywanych danych. Możesz ich nie zobaczyć, jeśli żądanie zostanie obsłużone szybko. Jednak na pewno je dostrzeżesz, gdy strona jest wczytywana wolno.

4. Jeżeli wykonanie żądania Ajax zakończy się niepowodzeniem, to użytkownikowi zostanie wyświetlony komunikat o błędzie.

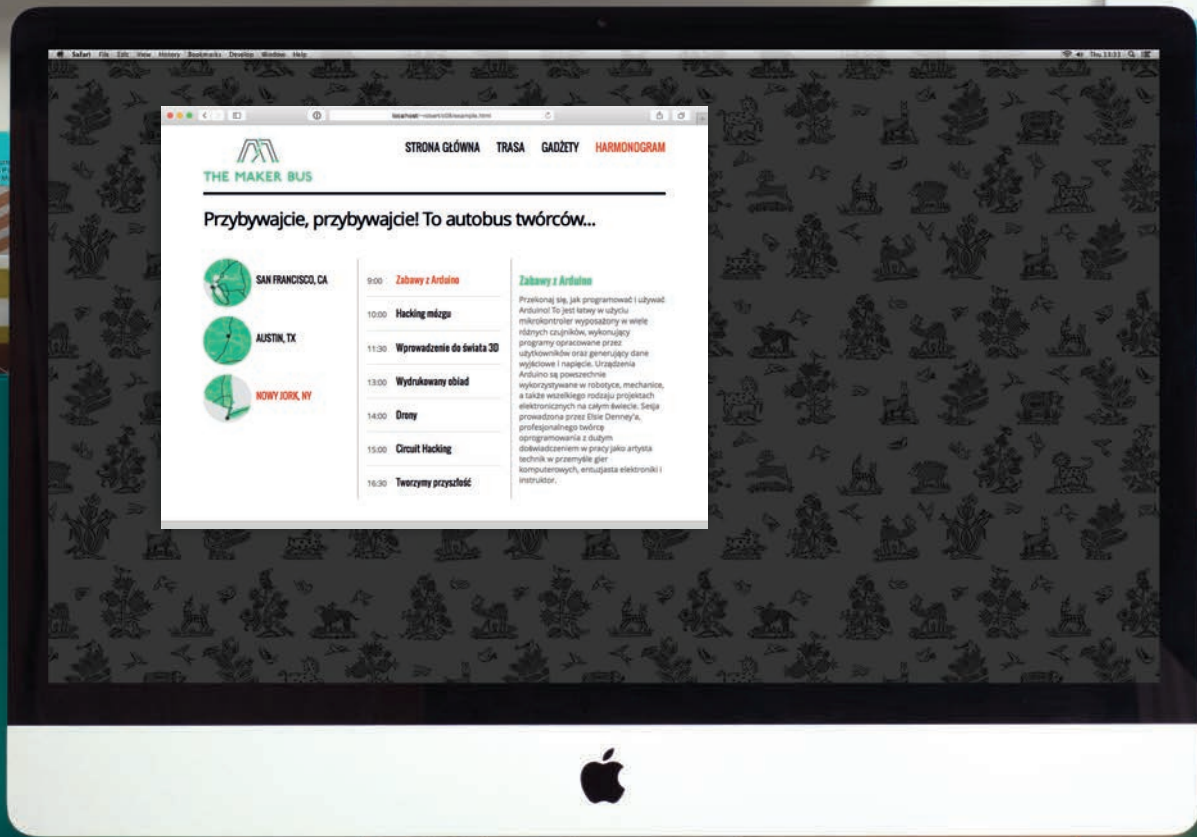
JAVASCRIPT

c08/js/jq-ajax.js

```
① $('nav a').on('click', function(e) {
    e.preventDefault();
    var url = this.href; // Adres URL strony do wczytania.
    var $content = $('#content'); // Buforowanie wyboru.

    $('nav a.current').removeClass('current'); // Uaktualnienie łącz.
    $(this).addClass('current');
    $('#container').remove(); // Usunięcie zawartości.




    $.ajax({
        type: "POST", // Wybór metody: GET lub POST.
        url: url, // Ścieżka dostępu do pliku.
        timeout: 2000, // Czas oczekiwania.
        beforeSend: function() { // Przed wykonaniem żądania Ajax.
            $content.append('<div id="load">Wczytywanie</div>'); // Wczytanie komunikatu.
        },
        complete: function() { // Po wykonaniu żądania Ajax.
            $('#loading').remove(); // Usunięcie komunikatu.
        },
        success: function(data) { // Wyświetlenie zawartości.
            $content.html( $(data).find('#container') ).hide().fadeIn(400);
        },
        fail: function() { // Wyświetlenie komunikatu o błędzie.
            $('#panel').html('<div class="loading">Proszę spróbować wkrótce.</div>');
        }
    });
});
```


STRONA GŁÓWNA TRASA GADZĘTY HARMONOGRAM

THE MAKER BUS

Przybywajcie, przybywajcie! To autobus twórców...

SAN FRANCISCO, CA AUSTIN, TX NOWY JORK, NY	9:00 Zabawy z Arduino 10:00 Hacking mózgu 11:30 Wprowadzenie do światła 3D 13:00 Wydruskany obiad 14:00 Drony 15:00 Circuit Hacking 16:30 Tworzymy przyszłość	Zabawy z Arduino Przełożą się, jak programować i używać mikrokontroler wyposażony w wiele różnych czujników, wykonujemy programy opracowane przez użytkowników oraz generujemy dane wyjściowe i reagacje. Uważana Arduino są powszechnie wykorzystywane w robotyce, mechanice, a także wszelkiego rodzaju projektach elektronicznych na całym świecie. Siega prowadzona przez Elię Demirey'a, profesjonalnego trenera oprogramowania z dużym doświadczeniem w pracy jako artysta technika w graniach gier komputerowych, entuzjasta elektroniki i instruktor.

PRZYKŁAD

AJAX I JSON

W tym przykładzie wyświetlane są informacje dotyczące trzech wydarzeń. Dane pochodzą z trzech różnych źródeł.

1) Podczas wczytywania strony informacje dotyczące miejsc wydarzeń są umieszczane w kodzie HTML. Kiedy użytkownik kliknie zdarzenie w lewej kolumnie, środkowa będzie zawierać harmonogram wybranego zdarzenia.

W lewej kolumnie łącza mają atrybut `id`, którego wartość to dwuliterowy identyfikator stanu w USA, w którym będzie miało miejsce dane wydarzenie:

```
<a id="tx" href="tx.html">... Austin, TX</a>
```

2) Harmonogramy wydarzeń są przechowywane w obiekcie JSON, w zewnętrznym pliku pobranym podczas wczytywania modelu DOM. Gdy użytkownik kliknie wybraną sesję w środkowej kolumnie, jej opis pojawi się w kolumnie prawej.

W środkowej kolumnie wyświetlającej harmonogramy wydarzeń tytuł każdej sesji jest wstawiany wewnątrz łącza powodującego wyświetlenie informacji o danej sesji.

```
<a href="descriptions.html#Circuit-Hacking">Circuit Hacking</a>
```

3) Opisy wszystkich sesji są przechowywane w pliku HTML. Poszczególne opisy sesji są wybierane za pomocą metody jQuery o nazwie `.load()` oraz selektora `#` przedstawionego w podrozdziale „Wczytywanie zawartości HTML na stronie z wykorzystaniem jQuery”.

W prawej kolumnie opis sesji jest pobierany z pliku HTML. Każda sesja jest przechowywana w elemencie, którego atrybut `id` zawiera tytuł sesji (wraz ze spacjami zastąpionymi łącznikami).

```
<div id="Wprowadzenie-do-modelowania-3D">
  <h3>Wprowadzenie do świata 3D</h3>
  <p>Przyjdź i przekonaj się, jak tworzyć modele 3D...</p>
</div>
```

Ponieważ łącza są dodawane i usuwane, w przykładzie użyto delegacji zdarzeń.

PRZYKŁAD

AJAX I JSON

Ten przykład wykorzystuje dane z trzech oddzielnych źródeł w celu zademonstrowania technik Ajax.

W lewej kolumnie znajdują się trzy miejsca, w których odbywają się pewne wydarzenia. Lokalizacje te są zdefiniowane w kodzie HTML dla strony zawierającej harmonogram wydarzeń. Każde wydarzenie jest łączem.

1. Kliknięcie zdarzenia powoduje wczytanie harmonogramu sesji dla danego zdarzenia. Informacje są przechowywane w pliku o nazwie *example.json*, który zostaje pobrany podczas wczytywania modelu DOM.

2. Kliknięcie sesji spowoduje wczytanie jej opisu. Opisy znajdują się w pliku *descriptions.html*, który jest wczytywany po kliknięciu tytułu sesji.

STRONA GŁÓWNA TRASA GADŻETY **HARMONOGRAM**

THE MAKER BUS

Przybywajcie, przybywajcie! To autobus twórców...

SAN FRANCISCO, CA

AUSTIN, TX

NOWY JORK, NY

9:00 **Zabawy z Arduino**

10:00 **Hacking mózgu**

11:30 **Wprowadzenie do świata 3D**

13:00 **Wydrukowany obiad**

14:00 **Drony**

15:00 **Circuit Hacking**

16:30 **Tworzymy przyszłość**

Zabawy z Arduino

Przekonaj się, jak programować i używać Arduino! To jest łatwy w użyciu mikrokontroler wyposażony w wiele różnych czujników, wykonujący programy opracowane przez użytkowników oraz generujący dane wyjściowe i napięcie. Urządzenia Arduino są powszechnie wykorzystywane w robotyce, mechanice, a także wszelkiego rodzaju projektach elektronicznych na całym świecie. Sesja prowadzona przez Elsie Denney'a, profesjonalnego twórcę oprogramowania z dużym doświadczeniem w pracy jako artysta technik w przemyśle gier komputerowych, entuzjasta elektroniki i instruktor.

PRZYKŁAD

AJAX I JSON

HTML

c08/example.html

```
<body>
  <header>
    <h1>THE MAKER BUS</h1>
    <nav>
      <a href="jq-load.html">STRONA GŁÓWNA</a>
      <a href="jq-load2.html">TRASA</a>
      <a href="jq-load3.html">GADŻETY</a>
      <a href="example.html" class="current">HARMONOGRAM</a>
    </nav>
  </header>
  <section id="content">
    <div id="container">
      <div class="third">
        <div id="event">
          <a id="ca" href="ca.html">
            San Francisco, CA</a>
          <a id="tx" href="tx.html">
            Austin, TX</a>
          <a id="ny" href="ny.html">
            Nowy Jork, NY</a>
        </div>
      </div>
      <div class="third">
        <div id="sessions">Wybierz wydarzenie w lewej kolumnie</div>
      </div>
      <div class="third">
        <div id="details">Informacje szczegółowe</div>
      </div>
    </div><!-- #container -->
  </section><!-- #content -->
  <script src="js/jquery-1.11.0.min.js"></script>
  <script src="js/example.js"></script>
</body>
```

W powyższym listingu znajduje się kod HTML strony. Na stronie mamy nagłówek oraz trzy kolumny. Wczytanie dwóch skryptów odbywa się przed znacznikiem zamykającym </body>.

Lewa kolumna: lista wydarzeń.

Środkowa kolumna: harmonogram sesji danego wydarzenia.

Prawa kolumna: opisy poszczególnych sesji.

PRZYKŁAD

AJAX I JSON

c08/data/example.json

JAVASCRIPT

```
{
  "CA": [
    {
      "time": "09.00",
      "title": "Wprowadzenie do świata 3D"
    },
    {
      "time": "10.00",
      "title": "Circuit Hacking"
    },
    {
      "time": "11.30",
      "title": "Zabawy z Arduino"
    }
  ]
}
```

c08/descriptions.html

HTML

```
<div id="Wprowadzenie-do-modelowania-3D">
  <h3>Wprowadzenie do świata 3D</h3>
  <p>Przyjdź i przekonaj się, jak tworzyć modele 3D, które następnie...</p>
</div>
<div id="Circuit-Hacking">
  <h3>Circuit Hacking</h3>
  <p>W Electro-Tent będziesz mógł zobaczyć, jak...</p>
</div>
<div id="Zabawy-z-Arduino">
  <h3>Zabawy z Arduino</h3>
  <p>Przekonaj się, jak programować i używać Arduino! To jest łatwy...</p>
</div>
```

Kiedy skrypt zostaje uruchomiony, funkcja `loadTimetable()` wczytuje z pliku JSON o nazwie *example.json* harmonogramy wszystkich trzech wydarzeń. Dane są buforowane w zmiennej `times`.

Zdarzenia są identyfikowane przez dwuliterowy kod stanu w USA. Powyżej przedstawiono przykładowe dane sformatowane jako JSON oraz przykładowy kod HTML wygenerowany na podstawie wymienionych danych.

PRZYKŁAD

AJAX I JSON

JAVASCRIPT

c08/js/example.js

```
① $(function() { // Kiedy model DOM będzie gotowy.

②     var times; // Deklaracja zmiennej globalnej.
    $.ajax({ // Konfiguracja żądania.
        beforeSend: function(xhr) { // Przed wykonaniem żądania.
            if (xhr.overrideMimeType) {
                // Jeżeli przeglądarka obsługuje tę metodę,
                xhr.overrideMimeType("application/json");
                // ustaw typ MIME, aby uniknąć błędów.
            }
        }
    });

    // Funkcja pobierająca dane z pliku JSON.
④     function loadTimetable() { // Deklaracja funkcja
        $.getJSON('data/example.json') // Próba zebrania danych JSON.
        .done( function(data) { // Jeżeli zakończy się powodzeniem,
            times = data; // to dane będą przechowywane w zmiennej.
        }).fail( function() { // W przypadku problemu należy wyświetlić komunikat.
⑤     }
⑥     $('#event').html('Przepraszamy! Nie udało się wczytać harmonogramu.');
```

```
⑦     loadTimetable(); // Wywołanie funkcji.
```

1. Skrypt wykonujący całą pracę ma nazwę *example.js* i jest uruchamiany po wczytaniu modelu DOM.

2. Zmienna *times* będzie użyta do przechowywania harmonogramu sesji wszystkich zdarzeń.

3. Zanim przeglądarka zażąda danych JSON, skrypt sprawdza, czy obsługuje ona metodę `overrideMimeType()`. Metoda ta jest stosowana w celu określenia, czy odpowiedź otrzymana z serwera powinna być traktowana jako dane JSON. Można ją wykorzystać, gdy serwer przypadkowo wskaże, że zwracane dane są w innej formie.

4. Następnie mamy funkcję o nazwie `loadTimetable()` przeznaczoną do wczytania danych harmonogramów z pliku *example.json*.

5. Jeżeli wczytanie danych zakończy się powodzeniem, to dane harmonogramów będą przechowywane w zmiennej *times*.

6. Jeżeli wczytanie danych zakończy się niepowodzeniem, to użytkownikowi będzie wyświetlony komunikat o błędzie.

7. Funkcja `loadTimetable()` jest wywoływana w celu wczytania danych.

PRZYKŁAD

AJAX I JSON

1. Metoda pomocnicza jQuery czeka, aż użytkownik kliknie nazwę wydarzenia. W środkowej kolumnie wczytany będzie harmonogram sesji wybranego wydarzenia.

2. Metoda `preventDefault()` uniemożliwia przejście na nową stronę (ponieważ wyświetlone zostaną dane pobrane za pomocą technologii Ajax).

3. Utworzona zostaje zmienna o nazwie `loc`, przeznaczona do przechowywania miejsca, w którym odbywa się dane wydarzenie. Jej wartość jest pobierana z atrybutu `id` klikniętego łącza.

4. Kod HTML dla harmonogramu sesji będzie przechowywany w zmiennej o nazwie `newContent`. Początkowo wartością zmiennej jest pusty ciąg tekstowy.

5. Informacje o poszczególnych sesjach są przechowywane w elementach ``. Na początku każdego elementu znajduje się godzina rozpoczęcia danej sesji.

6. Do harmonogramu zostaje dodane łącze używane w celu wyświetlenia opisu. Łącze prowadzi do pliku `descriptions.html`. Ponieważ łącze jest poprzedzone znakiem `#`, wskazuje ono odpowiedni fragment strony.

7. Tytuł sesji jest umieszczony po znaku `#`. Metoda `.replace()` zastępuje spacje w tytule łącznikami,

c08/data/example.json

JAVASCRIPT

```
// Kliknięcie wydarzenia powoduje wczytanie
// harmonogramu.
1 $('#content').on('click', '#event a', function(e) {
  // Użytkownik klika wybraną lokalizację.
2   e.preventDefault();
  // Uniemożliwienie wczytania strony.
3   var loc = this.id.toUpperCase();
  // Pobranie wartości atrybutu id.
4   var newContent = '';
  // W celu utworzenia harmonogramu
  for (var i = 0; i < times[loc].length; i++) {
  // przeprowadzamy iterację przez sesje.
5     newContent += '<li><span class="time">' +
times[loc][i].time + '</span>';
6     newContent += '<a href="descriptions.html#' +
7     newContent += times[loc][i].title.replace
(/ /g, '-') + '>';
8     newContent += times[loc][i].title + '</a></li>';
  }
9   $('#sessions').html('<ul>' + newContent + '</ul>');
  // Wyświetlenie godziny.
10  $('#event a.current').removeClass('current');
  // Uaktualnienie wybranego łącza.
  $(this).addClass('current');
11  $('#details').text('');
  // Usunięcie zawartości trzeciej kolumny.
});
```

aby dopasować wartość atrybutu `id` w pliku `descriptions.html` do poszczególnych sesji.

8. Wewnątrz łącza można dostrzec tytuł sesji.

9. Nowa zawartość jest umieszczana w środkowej kolumnie.

10. Atrybuty `class` w łączach wydarzeń są uaktualniane, aby wskazać bieżące wydarzenie.

11. Jeżeli trzecia kolumna zawierała jakiegokolwiek dane, to zostaną one usunięte.

PRZYKŁAD

AJAX I JSON

JAVASCRIPT

c08/js/example.js

```
1 // Kliknięcie sesji powoduje wczytanie jej opisu.
2 $('#content').on('click', '#sessions li a',
3 function(e) { // Kliknięcie sesji.
4     e.preventDefault();
5     // Nie ma przejścia na nową stronę.
6     var fragment = this.href;
7     // Tytuł znajduje się w atrybucie href.
8
9     fragment = fragment.replace('#', ' ');
10    // Dodanie spacji po znaku #.
11    $('#details').load(fragment);
12    // Wczytanie opisu.
13
14    $('#sessions a.current').removeClass('current');
15    // Uaktualnienie elementu.
16    $(this).addClass('current');
17 });
18
19 // Kliknięcie nawigacji.
20 $('nav a').on('click', function(e) {
21 // Kliknięcie w elemencie <nav>.
22     e.preventDefault();
23     // Nie ma przejścia na nową stronę.
24     var url = this.href;
25     // Pobranie adresu URL do wczytania.
26
27     $('#nav a.current').removeClass('current');
28     // Uaktualnienie klas w nawigacji.
29     $(this).addClass('current');
30
31     $('#container').remove();
32     // Usunięcie starego elementu.
33     $('#content').load(url + '#container').hide().
34     fadeIn('slow'); // Dodanie nowego elementu.
35 });
36 });
```

1. Inna metoda pomocnicza jQuery zostaje skonfigurowana w celu reakcji, gdy użytkownik kliknie sesję w środkowej kolumnie. Zadaniem metody jest wczytanie opisu sesji.

2. Metoda `preventDefault()` uniemożliwia przejście na nową stronę.

3. Utworzona zostaje zmienna o nazwie `fragment` przeznaczona do przechowywania łącza prowadzącego do sesji. Wartość tej zmiennej zostaje pobrana z atrybutu `href` klikniętego łącza.

4. Po znaku `#` umieszczona zostaje spacja, aby tym samym przygotować odpowiedni format dla metody jQuery `.load()`, odpowiedzialnej za pobranie fragmentu (nie całości) strony HTML, na przykład `description.html #Zabawy-z-Arduino`.

5. Selektor jQuery jest używany do znalezienia w trzeciej kolumnie elementu, którego atrybut `id` ma wartość `details`. Następnie metoda `.load()` wczytuje opis sesji w znalezionym elemencie.

6. Łącza zostają uaktualnione, aby podświetlić odpowiednią sesję w środkowej kolumnie.

7. Główna nawigacja na stronie zostaje ustawiona, jak pokazano wcześniej (patrz podrozdział „Wczytywanie zawartości”).

PODSUMOWANIE

- ▶ Ajax oznacza grupę technologii pozwalających na uaktualnienie tylko jednego fragmentu strony zamiast jej całej.
- ▶ Na stronie internetowej można wykorzystać dane w formatach HTML, XML i JSON. (Format JSON zdobywa coraz większą popularność).
- ▶ Aby wczytać dane JSON z innej domeny, można użyć JSONP, ale tylko wtedy, gdy kod pochodzi z zaufanego źródła.
- ▶ Biblioteka jQuery oferuje metody ułatwiające wykorzystanie technologii Ajax.
- ▶ Użycie metody `.load()` to najprostszy sposób umieszczenia zawartości HTML na stronie; pozwala na uaktualnienie tylko fragmentu strony.
- ▶ Metoda `.ajax()` oferuje znacznie większe możliwości, choć jest przy tym znacznie bardziej skomplikowana. (Dostępnych jest także kilka metod skrótów).
- ▶ Trzeba koniecznie rozważyć, jak będzie działała witryna, jeśli użytkownik ma wyłączone obsługę JavaScript lub jeżeli strona nie ma dostępu do danych z serwera.

SKOROWIDZ

A

adres URL

- domena, 426
- port, 426
- protokół, 426
- skryptu, 361
- subdomena, 426
- względnego protokołu, 361
- względny, 395

Ajax, 374, 376, 377, 384, 386, 388, 390, 407

- obsługa błędów, 402
- żądanie, *Patrz:* żądanie Ajax

AngularJS, 434, 440, 441, 445

animacja, 340, 341, 362

API, 190, 416, 418

- Console, 476
- geolocation, 419, 420, 422, 423, 424
- history, 419, 430
- HTML, 419, 420
- localStorage, 419
- Map Google, 447, 448
- platform, 446
- sessionStorage, 419
- Web Storage, *Patrz:* Web Storage

aplikacja internetowa, 374

Application Programming Interface, *Patrz:* API

arkusz stylów, *Patrz:* CSS

atak XSS, 234

- ochrona, 235, 236, 237

atrybut, 14, 238, 239, 327

- alt, 556
- class, 8, 14, 72, 118, 193, 194, 195, 199, 205, 206, 211, 240, 291, 496, 497, 567
- id, 196, 198, 201
- placeholder, 600, 601

required, 597, 606, 614

src, 53

tworzenie, 240, 326

uaktualnienie, 195, 326

usuwanie, 241, 326

B

biblioteka

AngularJS, *Patrz:* AngularJS

JavaScript, 366

jQuery, *Patrz:* jQuery

konflikt, 367

błąd, 456, 465, 466, 467, 468, 491, 616

Ajax, 402

komunikat, 616, 617

obsługa, *Patrz:* wyjątek obsługa

wyjątek, *Patrz:* wyjątek

zgłaszanie, 488, 616, 617
dla NaN, 489

C

CDN, 360, 435

Chrome, 242, 472, 474

ciąg tekstowy, 70, 71, 129, 134, 136, *Patrz*

też: węzeł tekstowy

konkatenacja, 84

numer indeksu, 135

operator, *Patrz:* operator ciągu tekstowego

Content Delivery Network, *Patrz:* CDN

cookies, 234, 426

CORS, 390

cross-site scripting, *Patrz:* atak XSS

CSS, 34, 46, 50

reguła, 15, 46, 51

selektor, *Patrz:* selektor

właściwość, *Patrz:* właściwość

czas, 142, 143, 145

D

- dane, 33
 - dołączanie, 443
 - filtrowanie, 534, 540, 541, 542, 549, 550, 554, *Patrz też:* filtr dynamiczne, 544, 548 statyczne, 543
 - JSON, *Patrz:* plik JSON
 - niezaufane, 234
 - pobieranie, 444
 - przechowywanie w przeglądarce internetowej, 426
 - sortowanie, 534, 560, 562
 - dat, 565
 - kolejność, 561, 564
 - liczb, 564
 - tabeli, 566, 570, 571
 - typ, *Patrz:* typ
 - wyszukiwanie, 534, 556
 - live, 559
 - tekstu, 558
- data, 142, 143, 145
 - sortowanie, 565
- debugowanie, 26, 469, 471, 490
 - stepping over, 483
 - wejście do funkcji, 483
- diagram, 24, 29, 152
- DOM, 44, 127, 128, 129, 132, 190, 193, 228, 245, 303, 324, 416, 546
 - drzewo modelu, 190, 192, 194, 224, 225, 229, 300
 - zapytanie, *Patrz:* zapytanie
 - obsługa zdarzeń, *Patrz:* procedura obsługi zdarzeń w modelu DOM
 - używanie, 133
 - w przeglądarce
 - Chrome, 242
 - Firefox, 242

E

- ECMAScript, 538
- element, 14, 218, 354, *Patrz też:* obiekt, węzeł
 - dodawanie, 228, 229
 - em, 218
 - form, 400, 578
 - kopiowanie, 352, 353
 - odniesienie, 197, 546
 - pobieranie zawartości, 320, 321
 - położenie na stronie, 357, 358
 - script, 53, 56, 57, 362, 363, 377, *Patrz też:* skrypt
 - spinbox, 596
 - table, 567
 - uaktualnianie, 322
 - usuwanie, 230, 231, 352, 353
 - wstawianie, 324
 - wybrany przez jQuery, *Patrz:* zbiór dopasowany
 - wymiary, 354

F

- Facebook, 446
- filtrowanie, *Patrz:* dane filtrowanie
- Firefox, 242, 473, 475
- formularz sieciowy, 11, 309, 332, 348, 350, 574, 576, 614
 - Ajax, 400
 - hasło, *Patrz:* hasło
 - HTML5, 596, 598
 - jQuery, *Patrz:* jQuery UI formularz kontrolka, 578, 579
 - select, 590
 - lista rozwijana, 590
 - pole
 - tekstowe, 594
 - wyboru, 582, 586
 - zgody rodziców, 627, 628
 - przycisk wysyłający formularz, 584
 - strzałka, 596
 - weryfikacja, 604, 606, 610, 611, 618, 620
 - niestandardowa, 624

- zgody rodziców, 627, 628
- wysyłanie, 580, 609
- funkcja, 92, 94, 137
 - anonimowa, 94, 102, 103, 254, 262
 - argument, 99, 103
 - deklaracja, 96, 98, 102
 - globalna, 120
 - identyfikator, *Patrz:* funkcja nazwa
 - IIFE, 103, 610
 - jQuery, 303
 - konstruktora, 114, 115, 116, 117
 - lokalna, 120
 - nazwa, 94, 96
 - nazwana, 102, 107, 254
 - parametr, 94, 98, 99
 - pomocnicza, 576, 577
 - porównująca, 561, 566, 568
 - trygonometryczna, 140
 - wartość zwrotna, 94
 - wykrywacz, 307
 - wynik, 100
 - wyrażenia, 102, 103
 - jako metoda, 121
 - wywołania zwrotnego, 340
 - wywoływanie, 94, 95, 97, 99
 - yeppnope, 602, 603
 - zagnieżdżanie, 121
 - zakres leksykalny, 463

G

- geolokalizacja, *Patrz:* API geolocation
- Google, 446
- Google mapa, 447, 448
 - kontrolki, 450
 - styl, 452
 - znacznik, 453

H

- hasto, 583, 625, 632, 633
- HTML, 46, 50, 380
 - API, *Patrz:* API HTML
 - element, *Patrz:* element

- HTML5 formularz sieciowy, 596, 598
- HTML5 Storage, *Patrz:* Web Storage

I

- interfejs
 - programowania aplikacji, *Patrz:* API użytkownika, 416
- Internet Explorer, 16, 53, 215, 222, 223, 256, 259, 261, 264, 265, 268, 270, 306, 307, 379, 576
- interpreter, 47, 459, 464
- iteracja niejawna, 316

J

- JavaScript, 50, 51, 60
 - HISTORIA, 538
 - interpreter, *Patrz:* interpreter
 - kod
 - blok, 62, 94
 - dołączanie, 53
 - tworzenie, 52, 62
 - źródłowy, 54, 87
 - komentarz, *Patrz:* komentarz
 - konsola, 470, 476, 477, 478
 - Chrome, 472, 474
 - Firefox, 473, 475
 - obsługa błędów, 456
 - polecenie, *Patrz:* polecenie
- JavaScript Object Notation, *Patrz:* JSON
- język
 - CSS, *Patrz:* CSS
 - HTML, *Patrz:* HTML
 - interpretowany, 47
 - JavaScript, *Patrz:* JavaScript
 - składnia, 26, 60
- jQuery, 16, 195, 215, 234, 256, 300, 302, 303, 304, 306, 307, 369, 374, 390, 394, 416, 537
 - dokumentacja, 364
 - dołączanie, 360
 - z CDN, 361
 - efekty, 338, 339, 340
 - funkcja, *Patrz:* funkcja jQuery

jQuery

- metoda, *Patrz:* metoda jQuery
 - obiekt, *Patrz:* obiekt jQuery
 - pętla, *Patrz:* pętla jQuery
 - rozszerzenia, 365
 - skrót metody Ajax, 398
 - UI, 435
 - accordion, 436
 - formularz, 435
 - karta, 437
 - wersja, 307
 - właściwość, *Patrz:* właściwość jQuery
 - wtyczka, 365, 434, 494
 - accordion, 529, 530
 - tworzenie, 528
 - UI, *Patrz:* jQuery UI
 - zmienna, *Patrz:* zmienna jQuery
- JSON, 374, 378, 380, 382, 388, 407
- JSONP, 390, 391, 392

K

- klucz, 107, 108, 122
 - JSON, 382
- klucz-wartość, 107, 123, 124, 426
- kolekcja
 - elementów, 578
 - formularzy, 578
- komentarz, 63
- komponent nasłuchujący, 103
- kontekst wykonywania, 459, 462
 - obiekt zmiennych, 462

L

- liczba
 - całkowita, 138
 - dziesiętna, 139
 - losowa, 141
 - pi, 140
 - rzeczywista, 138
 - sortowanie, 564
 - wykładnicza, 138
 - zaokrąglenie, 138, 139, 140
 - zmiennoprzecinkowa, 138

- lightbox, *Patrz:* okno modalne
- lista, 76
 - numerowana, 78
 - rozwijana, 590, 591
- livesearch, 555, 559
- logika
 - prywatna, 507
 - publiczna, 507

Ł

- łącze, 497

M

- metoda, 34, 38, 56, 92, 106, 107
 - \$.ajax, 394, 402, 404, 405
 - \$.get, 394, 402
 - \$.getJSON, 394, 402
 - \$.getScript, 394
 - \$.isNumeric, 349
 - \$.post, 394, 400, 402
 - .abort, 395
 - .add, 344, 537
 - .addClass, 326
 - .after, 324, 325, 351
 - .always, 395, 402, 403
 - .animate, 338, 340, 341, 499
 - .append, 321, 324
 - .appendTo, 324
 - .attr, 326
 - .before, 324, 325
 - .children, 342
 - .clone, 352, 353
 - .closest, 342
 - .complete, 402
 - .css, 328, 329
 - .data, 608, 616
 - .delay, 338, 339
 - .detach, 352
 - .done, 395, 402, 403
 - .each, 316, 330, 331, 339, 345, 537
 - .empty, 352

- .eq, 346, 347
- .error, 402
- .fadeIn, 338
- .fadeOut, 338
- .fadeTo, 338
- .fadeToggle, 338
- .fail, 395, 402, 403
- .filter, 344, 345, 349, 537
- .find, 342, 344
- .has, 344, 345
- .height, 354, 355, 356
- .hide, 338, 499
- .html, 320, 321, 322
- .innerHeight, 354
- .innerWidth, 354
- .is, 344, 345, 349
- .load, 319, 394, 395, 396
- .next, 342
- .nextAll, 342
- .noConflict, 367
- .not, 344, 537
- .offset, 357
- .on, 319, 332, 336, 349
- .outerHeight, 354
- .outerWidth, 354
- .parent, 342
- .parents, 342
- .position, 357
- .post, 400
- .prepend, 324, 325
- .prependTo, 324
- .prev, 342
- .prevAll, 342
- .preventDefault, 334, 351
- .ready, 318, 319, 367
- .remove, 322, 352
- .removeAttr, 326
- .removeClass, 326
- .replaceWith, 322
- .scrollLeft, 356
- .scrollTop, 356
- .serialize, 349, 400, 401
- .show, 338, 499
- .siblings, 342
- .slideDown, 338, 339
- .slideToggle, 338
- .slideUp, 338
- .stop, 338
- .stopPropagation, 334
- .success, 402
- .text, 320, 321, 322
- .toArray, 537
- .toggle, 338, 499
- .unwrap, 352
- .val, 349, 351
- .width, 354, 355, 356
- add, 590
- addEventListener, 261, 264, 265, 274
- appendChild, 195, 228
- attachEvent, 264, 274
- blur, 579
- className, 195
- clear, 427
- click, 579
- concat, 536
- console.assert, 481
- console.error, 478
- console.group, 479
- console.groupEnd, 479
- console.info, 478
- console.log, 476
- console.table, 480
- console.warn, 478
- createElement, 195, 228, 229
- createTextNode, 195, 228
- e.PreventDefault, 401
- every, 536
- filter, 536, 542
- floor, 140, 141
- focus, 579
- forEach, 536, 542
- getAttribute, 195, 238, 239
- getCurrentPosition, 423, 424
- getElementById, 194, 196, 198, 199, 200, 202, 241

metoda

getElementsByClassName, 194, 199, 202, 203
getElementsByTagName, 194, 199, 202, 203, 207
getFullYear, 144
getItem, 427, 428
globalna, 349
hasAttribute, 195, 238, 239
history.back, 432
history.forward, 432
history.go, 432
history.pushState, 432
history.replaceState, 432
html, 237
indexOf, 556
item, 204, 205
jQuery, 302, 313
JSON.parse, 383, 388
JSON.stringify, 383
łączenie, 317
map, 536
obiektu, 121
pop, 536
preventDefault, 268, 273, 274, 500
push, 536
pushState, 430, 431
querySelector, 194, 199, 200, 202, 208, 306
querySelectorAll, 194, 199, 202, 203, 208, 306
random, 140, 141
remove, 590
removeAttribute, 195, 238
removeChild, 195, 230
removeEventListener, 261
removeItem, 427
replaceState, 430, 431
reverse, 536
select, 579
send, 379, 385
setAttribute, 195, 238

setItem, 427
shift, 536
skrótów, 398
some, 536
sort, 536, 560, 561
stopPropagation, 268, 273
text, 237
toDateString, 143
toTimeString, 143
unshift, 536
window.alert, 130
window.open, 130
window.print, 130
write, 56, 232, 361
zdarzeń, 332

minimalizacja, 304

model

objektowy, *Patrz:* DOM
przetwarzania
asynchronicznego, 377
synchronicznego, 377

Modernizr, 420, 421, 599, 602

MVC, 440, 442

N

nazwa-wartość, 34, 94

NodeList, 198, 202, 210, 211

element, 204, 206

statyczna, 202

typu live, 202

notacja

literału, *Patrz:* obiekt notacja literału

nawiasu kwadratowego, *Patrz:* obiekt notacja
nawiasu kwadratowego

wykładnicza, 138

z użyciem konstruktora, *Patrz:* obiekt notacja
z użyciem konstruktora

z użyciem kropki, *Patrz:* obiekt notacja
z użyciem kropki

obiekt, 56, 92, 107, 123, *Patrz też:* element, węzeł

Array, *Patrz:* tablica

cache, 515

console, 476

Date, 142, 143, 144

document, 42, 44, 46, 56, 132

właściwość, 44, 132
zdarzenie, 44

domyślny, 131

dostęp za pomocą nazwy, 539

egzemplarz, 115, 117, 142

error, 268, 465

event, 268, 271, 273, 274, 276, 334, 335

globalny, 127, 129, 134, 138, 140, 143

history, 430, 431, 432

jako właściwości, 539

jQuery, 303, 314, 315

jqXHR, 395

kolejność, 539

localStorage, 426, 428, 429

location, 431

Math, 140

modal, 510

notacja

literału, 108, 110, 111, 119

nawiasu kwadratowego, 109

z użyciem konstruktora, 108, 114, 116, 119,
123

z użyciem kropki, 109, 118

Number, 138

opakowania, *Patrz:* obiekt String

pamięci masowej, 426

potomny, 131

serializacja, *Patrz:* serializacja

sessionStorage, 426, 428, 429

String, 134, 135, 556

tworzenie, 108, 110, 111, 112, 114, 116,
117, 119, 123

uaktualnienie, 113

valid, 610

variables, 463

w stylu tablicy, 346

w tablicy, 125, 127, 539

wbudowany, 92, 126, 128

window, 42, 130, 254, 259

właściwość, *Patrz:* właściwość

XDomainRequest, 390

XMLHttpRequest, 378, 379, 385

objektowy model dokumentu, *Patrz:* DOM

obraz, 550, 554, 556

obserwator zdarzeń, *Patrz:* procedura obsługi
zdarzeń obserwator

obsługa błędów, *Patrz:* wyjątek obsługa

okno

modalne, 495, 506

skrypt, 509

tworzenie, 508

wymiary, 356

operator, 81

arytmetyczny, 81, 82, 83

ciągu tekstowego, 81, 84, 85

elementu składowego, 109, 113

grupowania, 103

jednoargumentowy, 174

kolejność, 81

logiczny, 81, 162, 163, 175

AND, 163, 164

NOT, 163, 165

OR, 163, 165

porównania, 81, 154, 156, 157, 159, 160

struktura, 158

przypisania, 81

P

panel zawartości, 494, 495

accordion, 495, 497, 498, 529, 530

tworzenie, 500

kart, 495, 497, 502

tworzenie, 504

okno modalne, *Patrz:* okno modalne

przeglądarka zdjęć, *Patrz:* przeglądarka zdjęć

slajdy, *Patrz:* slajdy

pasek

adresu, 431

przewijania, 356

- pętla, 176, 180, 185, 210
 - do-while, 176, 183
 - działająca w nieskończoność, 180
 - for, 176, 177, 181
 - jQuery, 316
 - licznik, 176, 177
 - while, 176, 182
- plik
 - console-log.html, 476
 - cookies, *Patrz:* cookies
 - CSS, 50, 360
 - error.html, 471
 - HTML, 50, 360, 374, 378, 380
 - JS, 50, 360
 - JSON, *Patrz:* JSON
 - utilities.js, 577, 580
 - XML, 374, 378, 380, 381, 386
- pokaz slajdów, *Patrz:* slajdy
- pole wyboru, *Patrz:* formularz sieciowy pole wyboru
- polecenie, 62
 - catch, 468, 486, 487
 - finally, 468, 486, 487
 - pętli, *Patrz:* pętla
 - throw, 468, 488
 - try, 468, 486, 487
 - warunkowe, 155
 - if, 155, 166, 167
 - if-else, 168, 169, 185
 - switch, 155, 170, 171
- procedura
 - kolejność przetwarzania, 458
 - obsługi zdarzeń, 103, 254, 256, 307, 332
 - obserwator, 256, 261, 263, 269, 271
 - parametr, 262, 263, 269, 336
 - w HTML, 256, 257
 - w modelu DOM, 256, 259
- progressive enhancement, *Patrz:* strona
- stopniowe ulepszenie
- proxy, 390
- przeglądarka internetowa, 42, 44, 46, 307
 - Chrome, *Patrz:* Chrome
 - Firefox, *Patrz:* Firefox
 - Internet Explorer, *Patrz:* Internet Explorer
 - przechowywanie danych, *Patrz:* dane
 - przechowywanie w przeglądarce internetowej
 - silnik, 46
 - skryptowy, *Patrz:* interpreter
 - wersja, 16
- przeglądarka zdjęć, 495, 512, 514, 515
- przetwarzanie
 - asynchroniczne, 377
 - nieblokujące, *Patrz:* przetwarzanie asynchroniczne
- przycisk, 497
 - filtrowania, 555
 - opcji, 588
 - wysyłający formularz, 584
- pudełko, 354, 499, *Patrz też:* element
- punkt kontrolny, 469, 482, 483
 - warunkowy, 484

S

- selektor, 15, 200, 300, 302, 306, 345, 346, 348
 - :button, 348
 - :checkbox, 348
 - :checked, 348
 - :contains, 344, 345
 - :disabled, 348
 - :enabled, 348
 - :file, 348
 - :focus, 348
 - :gt, 346, 347
 - :has, 344
 - :image, 348
 - :input, 348
 - :lt, 346, 347
 - :not, 344, 345
 - :password, 348
 - :radio, 348
 - :reset, 348
 - :selected, 348
 - :submit, 348
 - :text, 348, 351

- class, 496
- filtr, 308, 344
 - atrybutu, 309
 - potomny, 309
 - widoczności, 309
 - zawartości, 309, 310
- formularz sieciowy, 309
- hierarchii, 308
- podstawowy, 308
- serializacja, 388
- serwer WWW, 378, 390
- skrypt, 20
 - adres URL, 361
 - angular.js, 440
 - jQuery, 304
 - polyfill, 599, 601, 602, 603
 - tworzenie, 22, 27, 28
 - umieszczanie na stronie, 55
- slajdy, 10, 495, 497, 520, 522, 523
- słowo
 - kluczowe, 75
 - break, 170, 180
 - case, 170
 - continue, 180
 - debugger, 485
 - delete, 113, 118
 - function, 96
 - new, 115
 - null, 379
 - this, 114, 119, 121, 259, 276, 330
 - var, 66
- zarezerwowane, 75
- sortowanie, *Patrz:* dane sortowanie
- stos, 460
- strona, 56
 - model, 192
 - odświeżenie, 11
 - przeglądanie, 430
 - stopniowe ulepszanie, 51
 - struktura, 46
 - wymiary, 356

T

- tablica, 76, 78, 101, 107, 122, 124, 137, 180, 205, 314, 536, 538, 560
 - długość, 78
- element, 536
 - dodawanie, 536
 - filtrowanie, 536, 549
 - iteracja, 536
 - łączenie, 536
 - modyfikacja, 536
 - usuwanie, 536
 - zmiana kolejności, 536
- indeks, 78, 122
- konstruktor, 77
- literał, 77
- nazwa, 77
- obiektów, 125, 127
- sortowanie, 565, 570, 571
- tworzenie, 77
- wyświetlanie, 541
- tag, 550, 551
- ThemeRoller, 435
- token, 234
- Twitter, 446
- typ
 - array, 382
 - Boolean, 68, 72, 129, 172, 382
 - liczbowy, *Patrz:* typ liczbowy
 - narzucanie, 172
 - Null, 137, 172, 382
 - Number, 68, 129, 138, 172, 382
 - object, 382
 - określanie typu, 172
 - String, 68, 129, 172, 382
 - tekstowy, *Patrz:* typ String
 - Undefined, 137, 172
 - weryfikacja, 620

U

- usługa \$http, 444

W

warstwa

- HTML, *Patrz:* warstwa zawartości
- prezentacyjna, 50, 51
- zachowania, 50
- zawartości, 50, 51

wartość

- falsy, 173, 174
- NaN, 84, 174
 - błąd, 489
- truthy, 173, 174
- undefined, 80, 174

Web Storage, 426, 427

weryfikacja, 235, 236

węzeł, 46, 192, 312, *Patrz też:* element, obiekt

- atributów, 192, 193, 238
- document, 192, 193
- elementu, 192, 193, 194, 238
- kolekcja, *Patrz:* NodeList
- nadrzędny, 214, 219
- odniesienie, 314, 315, 546
- położenie, 197
- potomny, 214, 217, 226
- równorzędny, 216
- tekstowy, 192, 193, 195, 215, 218, 220, 221

widżet, 435

właściwość, 15, 34, 35, 44, 103, 106, 107,

- 109, 328
- cancelable, 268
- cancelBubble, 268, 273
- className, 216, 238, 240
- CSS, 328, 329, 340
- data, 334
- document, 130
- dodawanie, 113, 118
- firstChild, 194, 214, 215, 217
- history, 130
- id, 238
- innerHeight, 130, 131

innerHTML, 133, 219, 224, 226, 233, 234, 235, 237

innerText, 219, 222, 223, 237

innerWidth, 130, 131

jQuery, 302

JQXHR, 395

lastChild, 194, 214, 215, 217

location, 130

nextSibling, 194, 214, 215, 216

nodeValue, 195, 220

pageX, 334

pageXOffset, 130

pageY, 334

pageYOffset, 130

parentNode, 194, 214

previousSibling, 194, 214, 215, 216

returnValue, 268, 273

screen, 130

screenX, 130

screenY, 130

srcElement, 268

target, 268, 276, 334

textContent, 195, 219, 222, 223, 237

timestamp, 334, 335

type, 268, 334, 335

usuwanie, 113, 118

which, 334

wyciek pamięci, 420

wyjątek, 464, 472

obstługa, 464, 486, 608

wyrażenie, 80, 102, 160

porównywanie, 161

regularne, 620, 622, 623

wyszukiwanie, *Patrz:* dane wyszukiwanie

wzorzec projektowy, 507

X

XML, *Patrz:* plik XML

Y

YepNope, 602, 603

Z

- zapytanie, 196, 202, 203
- zbiór dopasowany, 312, 330, 344
- zdarzenie, 9, 34, 36, 44, 250, 277, 303, 332
 - aktywności, 253
 - blur, 253, 255, 332, 349, 579
 - change, 253, 332, 349, 579
 - click, 252, 332, 579
 - copy, 253
 - cut, 253
 - dblclick, 252, 332
 - delegacja, 272, 337
 - dotączenie, 254, 256
 - DOMContentLoaded, 319
 - DOMNodeInserted, 253
 - DOMNodeInsertedIntoDocument, 253
 - DOMNodeRemoved, 253
 - DOMNodeRemovedFromDocument, 253
 - DOMSubtreeModified, 253
 - error, 252, 332
 - focus, 253, 332, 349, 579
 - focusin, 253
 - focusout, 253
 - hover, 332
 - input, 253, 332, 579, 559
 - jQuery, 332
 - keydown, 252, 332, 579
 - keypress, 252, 332, 579
 - keyup, 252, 332, 579
 - klawiatury, 252, 332
 - load, 252, 319, 332, 362
 - modelu DOM, 254
 - mousedown, 252, 332
 - mousemove, 252, 332
 - mouseout, 252, 332
 - mouseover, 252, 254, 332
 - mouseup, 252, 332
 - myszy, 252, 332
 - obserwator, *Patrz:* procedura obsługi zdarzeń
 - obserwator
 - onload, 379, 385
 - paste, 253
 - procedura obsługi, *Patrz:* procedura obsługi zdarzeń
 - propagacja, 266, 267
 - przechwytywanie, 266, 267
 - przeptyw, 266, 267
 - resize, 252, 332
 - scroll, 252, 332, 359
 - select, 253, 332, 349
 - submit, 253, 254, 255, 332, 349, 581
 - UI, 252, 254, 332
 - unload, 252, 332
- zmienna
 - \$listItems, 315
 - 64, 69, 80, 122
 - deklarowanie, 66
 - globalna, 104, 105, 120
 - jako część obiektu, 106
 - jQuery, 315
 - lokalna, 104, 105
 - na poziomie funkcji, 104
 - nazwa, 66, 67, 75, 106
 - konflikt, 103, 105
 - skrót, 73
 - typ, *Patrz:* typ
 - undefined, 80
 - zakres, 104, 459, *Patrz też:* zmienna zasięg
 - zasięg, 67, *Patrz też:* zmienna zakres
- znacznik
 - kontrola, 237
 - otwierający, 14
 - script, 236
 - zamykający, 14, 304, 318
- znak
 - , 81
 - !, 163
 - !=, 156, 174
 - !=, 156, 174
 - &&, 162, 163
 - *, 308
 - ||, 163
 - +, 84

znak

++, 82
==, 154, 174
===, 156, 174
apostrof, 70, 71, 382
cudzysłów, 70, 71, 227, 382
cytowania, 69, 70, 71, 84, 227
dolara, 75, 302, 330, 367
kropki, 75
myślnika, 75
odstępu, 215
podkreślenia, 75
specjalny, 71
ukośnika, 71, 227

Ż

żądanie

Ajax, 306, 379, 384, 394, 404
obsługa, 379
danych, 399

PROGRAM PARTNERSKI

— GRUPY HELION —

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA
Helion

KOMPENDIUM WIEDZY NA TEMAT JAVASCRIPTU I JQUERY!

JavaScript to język, który w dużej mierze ukształtował współczesne strony WWW. Dzięki niemu możemy swobodnie korzystać z interaktywnych, wygodnych w użyciu oraz niezawodnych aplikacji internetowych. Pojawienie się JavaScriptu pozwoliło zastąpić tradycyjne aplikacje desktopowe nowymi, pracującymi w chmurze. Wokół języka powstało już wiele narzędzi i bibliotek. Jedną z najpopularniejszych jest jQuery.

Jeżeli chcesz poznać potencjał tego duetu i zacząć tworzyć atrakcyjne aplikacje internetowe, nie możesz obejść się bez tej książki. Pomoże Ci ona szybko stworzyć pierwszy skrypt. W trakcie lektury poznasz niuanse składni JavaScriptu, sposoby obsługi zdarzeń oraz obiektowy model strony. Dzięki dalszym rozdziałom zdobędziesz wiedzę na temat jQuery oraz możliwości tej biblioteki. Z pomocą duetu JavaScript i jQuery błyskawicznie rozwiążesz każdy problem — asynchroniczne pobieranie danych z serwera, atrakcyjny interfejs użytkownika, zaawansowana obsługa formularzy to tylko niektóre z poruszanych tu tematów. Książka ta jest doskonałym źródłem informacji dla czytelników chcących opanować JavaScript oraz związane z nim narzędzia!

SPRAWDŹ:

- jak łatwo wykorzystać potencjał JavaScriptu
- jak manipulować drzewem DOM
- jak obsługiwać zdarzenia
- jak pobierać dane z serwera
- jak tworzyć atrakcyjne aplikacje internetowe

	KOD KORZYŚCI Sięgnij po więcej! ▶	
helion.pl	ISBN 978-83-8322-755-9	
HELION SA ul. Kościuszki 1c 44-100 Gliwice tel.: 32 230 98 63 helion@helion.pl	9 788383 227559	
Cena: 129,00 zł		